Массе а мехкий пролетареш, вӀашагӀкхета!

СЕРДАЛО

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ НОХЧ-ГӀАЛГӀАЙ ОБКОМА, НОХЧ-ГӀАЛГӀАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТЕИ МИНИСТРИЙ СОВЕТЕИ ОРГАН

«СВЕТ» Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров ЧИАССР

Газет арадуьл 1923 шера дениз ● ШОАТТА, 22 СЕНТЯБРЬ 1979 ШУ. ● № 114 (6069). ● Мах 2 кепиг.

Республика кхаш леладерий дош: 100.000 тонн хьажкӀаш йоахаргья!

Шерра доаржадаь дӀакьош да укх деношка ялата хьажкӀаш чуэцара балхаш Суйженски района XX партсъезда цӀерагӀча колхозе. Болх ипатовций методах бу. Цудухьа вӀаштӀехьдоал механизаторий, хьувкъам чуэпача дакъа лоацача кхыча накха балха нормаш тӀехкхоачаш а еш къахьета.

Ийс агрегат я хьуакъам чуберзабеш. Уж лелаечарна юкъе яьржича социалистически яхье хьалхара кхо моттиг дӀалоаш А. Г. Дайбнин, П. И. Шматова, Н. И. Чеботарева. Царел дукха тӀехьа ца бусаш болх бу къонача механизатораша Овсянников Александрей Рябов Викторей.

ХьажкӀаш 20 балха дийнахьа туя дош деннад колхоза механизатораша. ХӀьта хӀана санна овсаре дӀахо я къахьеге хьувкъам 15 — 16 балха дийнахьа чуберзабе царна карагӀдаргхилирах шеко яц.

В. ЮНЦЕВИЧА сурт.

БАЛХАШ СИХДАЬД

Укх шера 60 гектара тӀа ялата лаьрхӀа хьажкӀаш дӀадийра «Шалинский» совхозе. Уж кхоеш кхо звено хилар. Царна кулгалдеш бар хьажкӀаш кхенра йоккха балха опыт Ӏоаль механизатораш: Агаев Вахид, Мусаев Сайпи, Разуваев Николай.

ХӀана тӀатеӀӀа чуэцаш я хьажкӀаш. «Херсонец» яха 8 комбайн я кхай тӀа болх беш. Цар тӀара хьажкӀаш хьатта дӀакхухьаш «Беларусь» мархах йола 8 трактор я, хӀаьта силос йоллача аьта гӀадамаш дӀакхухьаш — 12 машин.

— Разуваев Николел шиЙ новкъостаща кхельраш чу а ерааль, хӀанв Агаев Вахида звенос лелаяьраш чуэцаш ба механизатораш, — йоах совхоза керттерча агронома Лутаев Ахьмада. — Кхокхе а звеньевой ва хьажкӀаш чуэпача дакъа лоацаш. Механизатораша юкъе цхьанкха нац балха нормаш тӀехкхоачаш ца еш. ХӀаьта ялата хьажкӀаш чуэцара болх дӀаболабелча дениз социалистически яхье хьалха Агаев Вахид ва.

Хьож тхо механизатораша хӀара дийнахьа бу болх дӀаязбеча журнала тӀа. Лутаева яххача тайпара, балха нормаш берригача комбайнераша кхоачешъю. ХӀаьта яхье хьалха волча Агаев Вахида хӀара дийнахьа юкъера лаьрхӀача 5 гектара тӀара хьажкӀаш чуяхь, норма 3 гектар йолаш. Цул дукха тӀехьа ца бусаш къахьег механизатораша Мусаев Сайпе, Алиев Вахас. Цхьабахъда, тамаш йолча цхьан хӀамо тернам тӀалзар са. Ишта, духхьал хьажкӀаш чуэца йолаьча хана хӀара механизаторо дийнахьа юкъера лаьрхӀача 5 гектара тӀара хьажкӀаш чуэрзаеш хиннале, тӀеххьарча шин дийнахьа 3.8 — 4 гектара тӀара мара хьувкъам чуэцилцар.

— Фуд цув бахьан? — хетт аз.

— Эггара хьалха оаха чуэйца хьажкӀаш Разуваев Николая 150 гектара тӀа кхельраш яр. Дийъ ди мара доадензар оаха уж чуерзаеш. План 30 йолаш хӀара гектара тӀара 33,3 центнер фуалъяьха хьажкӀаш яьлар цуи кхай тӀара. ХӀаьта укх кхай тӀарча хӀара гектаро — 40 — 42 центнер лу. Хьувкъамга хьежжа Николая кхельчарел гӀадам сомагӀа, лакхагӀа да хӀанз чуэцача хьажкӀий.

ХьажкӀий кхай юкъе доал тхо: Шийъ оха метрга кхоачаш лакха. хьу санна латт уж. ХӀаранс тӀа шишша, кхоккха йоккхий хьажкӀаш йоалх. Бизза ба фийс.

ХьажкӀаш чуэцара болх ипатовций методагӀа, хьувкъам чуэцара-транспортни комплекс вӀаштӀехьа я яьккха, чакхбоаких. Комплексе я хьажкӀаш чуэцаш уж хьатта дӀакхухьаш, аьта гӀадам фермашка дӀакхухьаш, техника хьалага хьожаш йолча звеной а совгӀа, социалистически яхьа итогаш еш, паьха салоӀам вӀаштӀехьбоаккхаш, хьувкъам кулга цӀена боацача нахах лорабеш араш а.

ТӀеххьарчи кхаь звенона кулгалдеш ба совхоза парткомӀ секретарь Арауев Ӏабдула профкома председатель Булаев Махьмуди.

Социалистически яхьа итог хӀара дийнахьа ю укхаза. Комбайнераша, кхай тӀара хьатта хӀожкӀаш дӀакхухьача трактористаша, гӀадам дӀакхухьача шофераша юкъе яьржача яхье хьалхе яьккхача карара кара тела цӀе вымпели ахчан премии лу, ахчан совгӀаташ лу йолнагӀен кхоалагӀен моттигаш яьхараш а.

— ДиъллагӀа ди дар оаха хьажкӀаш чуэцаш латта, — йоах Булаев Махьмада, — хьалхарча дийнахьа бьича балха итог а яь делкъийга котало лькххараш даькъала бувца а царна йоагӀа ахчан премеш, цӀе вымпелаш дӀаялла а венавар со. Хьалхарча дийнахьа яьча итогах комбайнераша юкъе хьалхле Мусаев Сайпе яьккхар. Цуя котало даькъала а йийца, ахчан преми дӀа а сина, аз шийна цӀе вымпел хьожайича, волле хӀана хьай комбайна тӀара хьа в яьккхе са чу тӀа Ӏойог Ӏа, аьлар Сайпе юхе латтача Агаев Вахидага. Берригаш а белабелар. ЦӀастамо цӀий а венна, раьла воаццаш Сайпена бӀара а хьежа. ваха шийга аьлнар дир Вахида . ТӀехьагӀа тувадаьлар сона, яхье хьалха хиннар нийшача цо шийл котвалынача механизатора агрегата тӀа цӀе вымпел йогӀаргӀолаш комбайнераша барт баь хиннилга. ХӀаьта шоллагӀа моттиг яккхарех аз шийна ахчан преми луш, тахан тӀадепа яхь тӀа ца дайта е ахча а дӀалургдар аз, йоахар Вахида, маьллары а воха.

Кхай тӀа а даьнна хьежар тхо хьажкӀаш мел цӀена чуэц. Бакъдар аьлча, раьза хила хӀама дацар. ХьажкӀаш ухкар кхай тӀа лафеташ тӀара Ӏоллийга а, комбайно лафета тӀагӀолла тӀехьахийта а.

— Из хӀара шера нийслу тха. Хьалхарча дийнахьа комбайнаш чакхъяьннача кхай тӀа йиса хьажкӀаш лоьхье лаьрххӀа нах арабоах оаха, — аьлар цу хьанъехьа Арауев Ӏабдула.

Совхоза хьатта, Массапена а гургӀолчча моттиге аьяь михо ловлеш я къахьегама сийлен цӀе байрахх. Из айьй комбайнерий Агаев Вахиден Мусаев Сайпен, кхай тӀара хьатта хьажкӀаш тьатӀакхухьача трактористий Разуваев Николаен, Хамзаев Ахьмаден, шоферий Бисултанов Ӏабдулен Цикмаев Ибрагимен сийно. Укхаза, тараз латтача, хьалтеха доаллача улга тӀа дӀалладаь за хьажкӀаш чуэцаш мел деча балхий кхоачаш.

ХӀанале а 400 гектар совгӀа хьажкӀаш чуерзаь баьнаб совхоза къахьегамхой. Цигара яьнчай дукха хӀама ца эшаш 1300 тонн фуалъяьха хьажкӀаш.

Дукха хьайбаш кхабара лостам болаш боахам хилара тарра, пачхьалкхенца дӀа а ца луш шоай хьашташ кхоачашдара дут ялат совхозе. Цхьабакъда, пачхьалкхенна 100 эзар тонн хьажкӀаш дӀаяла вай республико тӀайийца социалистически декхар кхоачашдеча хьинаре дакъа а лоацаш пачхьалкхенна 300 тонн хьажкӀаш йоккха дош деннадар совхоза къахьегамхоша. ХӀаьта лаьрхӀар хӀанзле кхоачашдаь а баьннаб.

М. ХАМАТХАНОВ.

Сийле хийла хьалхалаттарий!

КПСС обкома бюро, Нохч-ГӀалгӀай АССР Министрий Совет хьакой доакъар кийчдара республика хинноче месячника итогашка. Белгалдаьд укх шера 10 августа дениз 10 сентябрага кхаччанца доакъар кийчдара республике дӀабильеча бетта доакъар кийчдара балхаш сихдара колхозийн совхозийн коллективаш оарцагӀоахаш дика гӀоллаь даьлга.

Цу хан-юкъе дукхача районашка чакхдаьлад дукхача наха дакъа а лоацаш субботникаши воскресникаши, цхьайолча районашка колхозхошцен совхозий болхлошцен цхьана хьинаре дакъа лаьцад промышленни предприятей болхлоша, городашкен районий центрашкен базача нехе. Республике гӀолла ерриге а кийчъаьй 37339 тонн йол, 307 эзар тонн силос, 4673 тонн баьца хьоар.

Месячник йолаш дикагӀа хьокхаеш даькад доакъар чуэца техника транспортни йоккхача отрядашка хьагульеча колхозашкен совхозашкен.

Когаьнинарг а ӀаьрвӀа республиканси газеташ тӀа чӀоагӀдеча сийлен Улга тӀа яьзой

РАЙОНАШ:

АЧХОЙ - МАРТАНОВСКИ, ВЕДЕНСКИ.

БОАХАМАШ:

Ачхой-Мартановски района **«Самашкинский»** совхоз,
Ачхой-Мартановски района **«Ореховский»** совхоз,
Веденски района **Кирова** цӀерагӀа колхоз,
Веденски района **Орджоникидзе** цӀерагӀа колхоз,
Шелковской района **«Путь к коммунизму»** яха колхоз.
Грозненски района **«Кударинский»** совхоз,
Шалински района **«Шалинский»** совхоз,
Ножай-Юртовски района **Гагарина** цӀерагӀа колхоз.

Цунца цхьана КПСС обкома бюрос республика Министрий Советон белгалду месячника задани республике гӀолла йол—75, силос—77, баьца хьоар—50 процент мара кхоачаш ца яьлга. Балхаш къаьстта во вӀаштӀехьдаькадар Надтеречни, Назрановски, Малгобекски районий совхозашка.

Цу районий боахамий партийни организацеша, советски, юртбоахама органаша да доагӀар дензар доакъар кийчдара оттаь заданеш кхоачашъяра. Цу районий дукхача боахамашка тепхайнр доакъараш кийчдара технологи. Тоьал йол, сенаж, баьца хьоар кийчдаьа дикал лоза йолаш.

Теркам тӀебодаш да цхьадолча боахамашка доакъар кийчдара планаш кхоачашъяра сагота ца хилар. ГӀожа доакъараш кӀезига мара доаццашеьха де доагӀар дец гаьнийн гӀа, эрз, доакъара кхыдола тайпаш кийчдара. Из эггара хьалха доагӀаш да Грозненски, Шалински, Сунженски, кхыча районашта.

КПСС горкомашка райкомашка, горрайисполкомашка, юрта боахама министерство, кхыйола юртбоахама ведомствош, колхозийн совхозийн кулгалхой, партийни организацеш декхарийла хьй доакъараш кийчдара балхаш дӀахо а сихдела, йол, силос, баьца хьоар, доакъара кхыдола тайпаш кийчдара заданеш кхоачашъелга, цар дикал айелга Ӏалешде, доакъар дукхагӀа хилийтара боахамашарча торонех ма могга дукхагӀа пайда эца, хьунашка, наьхий йистошка, хьун полосашта, каналашта улув кулг-каре баьцаш хьокхилга вӀаштӀехьдаккха, хӀаьте ишта шекара свекла баьцаш, гидуаргий отходаш, эрз, комсаш чакхъяьхачара отходаш, гаьний гӀа, кхечан отходаш кийчъелга Ӏалешде.

БАЬЦАДААРАШ КИЙЧДЕЛГА

20 СЕНТЯБРЬ ТӀАКХОАЧАШ (ТОННАШ).

Районаш	план	кийчдьраш	цу дааьхьа цхьан дийнахьа	план кхоачашъяра процент.
Назрановски	300	301	—	100
Ножай-Юртовски	850	613	20	72,1
Грозненски	38820	25591	402	[illegible]
Сунженски	25500	16588	851	65,0
Ачхой-Мартановски	35150	22292	215	63,4
Урус-Мартановски	10000	5823	74	58,2
Шалински	12300	5843	123	47,9
г. Грозный	10100	4726	100	46,7
Гудермесски	1480	650	35	43,9
Малгобекски	700	305	—	43,5
Шелковской	800	338	2	42,2
Наурски	2000	590	50	29,5
Надтеречни	1800	140	—	7,8
Веденски	500	—	—	—
Республике гӀолла	140000	83600	1372	59,7

ОФИЦИАЛЬНИ ВИЗИТАЦА

Советски правительства вийха официальни визитаца 20 сентябре Москве венав Малайзе Премьер-Министр Датук Хуссейн Онн.

Малайзен Советски Союзе пачхьалкхений байракхашца хозъьича аэродроме Премьер - Министра накъьбаькхабар СССР Министрий Совета Председатель А. Н. Косыгина кхьбола официальни нахи.

(ТАСС).

КРЕМЛЕ МАЛАЙЗЕ ПРЕМЬЕР-МИНИСТР Х. ОНН ТӀАЭЦАР

20 сентябре КПСС ЦК Генеральни секретара, СССР Лакхехьарча Совета Президиума Председатела Л. И. Брежневен СССР Министрий Совета Председатела А. Н. Косыгинен Кремле тӀаийцар Советски Союзе официальни визитаца венна вола Малайзе Премьер-Министр Х. Онн.

ДоттагӀален къамаьл дец вӀашта дийцар советско - малайзийски отношенеех уж тайп-тайпарча доаьъошка дегӀайоалаяра перспективаехи хетар. Цхьатарра боккъо хилара, шинна а оагӀон халкъий хьашташ лархӀара, массанне а юкъара чӀапар чӀоагӀбара вӀаши цхьана гӀулакхаш леладара ларда тӀа шаккхе а оагӀув уж отношенеш дӀахо шерьен вӀоаргьен гӀерташ йолга хьахайтар.

Дега тоам а хулаш белгалдир дунен халкъашта юкъерча лоархӀамеча дукхача проблемаех йола СССР-ен Малайзен позицеш гаргайоагӀаш хилар. Дунен халкъашта юкъера кхерамзле чӀоагӀьяр, герзаш дӀадахара даькъе хьаддача гӀулакхашка кхачар дукха ерригача пачхьалкхенашта хьинаре болх баьна баргбоацилга.

Л. И. Брежнева дӀаььлар, Къуаба - Малхбоален Азе халкъаш шоай къамаш кортамукъале чӀоагӀьен кхычарех тийша доацаш дегӀаахен гӀертар, цу регионера кхоххам кӀаьдбарга кхачара тӀадераадаь цар дези дола гӀулакхаш Советски Союзо хьаллоацилга. Цу уйла тӀакхийтар империалистически царех дӀакхийттачен низаша лелдеча гӀулакхаша дувзаденнача Къуаба - Малхбоален Азе кхела долча кхерамашта, герза гӀонца а кхыча средствашца а шоаш дӀадехараш кхыча халкъий кач доака уж низаш гӀерташ хилара. Индокитая пачхьалкхенашта АСЕАН-а мехкашта юкъе цӀур болла гӀерташ хилара. Советски Союза арахьарча политика эттара чӀоагӀагӀа де лерхӀар, аьлар Л. И. Брежнева, машара тӀехьа хилар, дерригача халкъашта прогресса беркатах пайда эцеи шоай нахар царгӀатта Ӏодиллен торонаш Ӏалашъяр да.

Къамаьл деча вар КПСС ЦК Генеральни секретара референт Е. М. Самотейкин.

(ТАСС).

ЭЛОУ-АВТ хьалъеча

ЯХЬ—ТОЛАМИЙ ЛАРД

1977 шу доладелча хийра тхона Нохч - ГӀалгӀай гӀишлошъяра управленена чуйоагӀа тха № 7 йолча СМУ коллектива вай республике лоархӀамегӀа йола объект «ЭЛОУ-АВТ» хьалъеча керттера дакъа лоацаш йолга.

Хьалхишка этта декхар бехктокхаме хилар гойташ яр цифраш: де дезаш дола духхьал гӀишлой - монтажни балхаш 27 миллион сома дар, хӀаьта СМУ-7 шера 5—5,5 миллион сома гӀишлой - монтажни балхаш ду.

Ма дарра аьлча, тха коллективана тӀадилла декхар чӀоагӀа чоалхане а бехктокхаме а цунца цхьана сийлахьа а дар: тхо из установка хьалъеча генеральни подрядчикаш да.

Ца санна долча декхаро тхога кӀоаргга ааална йитар тховшта карагӀдаргдолчух тхоай торонаш, ишта уйла йитар дерригa низаш моральни а физически а оарцагӀдахара.

Толам баргхиларах, коллективах цуи низахи тешар, де йиш йолаш мел дьр кхетамца вӀаштӀехьдаькхаро, производстве мел йолча торонех пайда ийбаро хьадаьд цу объектера тахнара хьал: ЭЛОУ-АВТ кхаьл хьалха хьалъаь ярга, вай мехка экономикана тӀаккхетаргья цхьакхи цхьа мехкдаьтта чакхдоаха низ бола объект.

Чурча торонех ма могга боккхагӀа пайда эцилга мишта вӀаштӀехьа даькха дези?

СМУ-7 партийни бюрос, профсоюзни комитето, администраце мероприятеш вӀаштӀехьа яьлай комплекс хьалъе йолаяр а хьалъяь яккхар а толаме хургдолаш. Царех цаӀ я йоагӀача бесса социалистически ихь вӀаштӀехьйоакхьхилга. берригa низа гӀишло хьалъеча цхьаьна а юкъа ихь лаьгӀ ца ялийтара гӀабахийтар, цуи ерригача формаехи методехи пайда эцар.

ГӀишло дӀайоланнча хьалхарча деношка дениз «ХӀара балха дениа — дикала Знак!» яхача денагӀа хьахьега йолелар ерригa бригадаш. ХӀара денна керда хоамаш гӀаядеш йолча социалистически яхьа экрано, болх бара тӀехьехаш долча лозунгашех плакаташех хьахьаьхар керда гӀишло хьалъеча социалистически ихь шерра ярхаш латтийта. цо хьахьегам вӀенбаккхара гӀо дела а. Баьда, ха дӀа ие йола организатораша хьалтогӀа кхетадора гӀишлош хьалъяра темпо иахддаш терками социалистически яхьа керда формаш дӀаехилга.

Из комплекс хьалъеча лакхе ма аллара, чӀоагӀа бехктокхаме гӀулакх дир. Баьъда гӀишло хьалъе дӀадоладеннача хьалхарча бетташа тхона гӀуладаьлар эттача хьало йоагӀача тайпара социалистически ихь дӀаяхьа тхоай вӀаштӀехьа ца доалийтилга: объекте хьатӀабаькхар тха субподрядчикаш а. Цхьана болх бе безаш яр СМУ-7, «Центроспецстрой» треста ГСУ, «Спецжелезобетонст р о й» треста Ростовски управлени, «Грознефтехим р е м о н т строй» трест, ишта кхыйола организацеш. Цу хьале тха коллектива генеральни подрядчик хиларах тарра, массадолча хӀамана кӀалъоттa езаш яр.

Тхона хьалхашка «Фу дича бакъахьа да?» боагӀача боарам тӀа социалистически ихь вӀаштӀехьа мишта йоакхаргья? яха хаттараш эттар.

Вайна ма харрa, кхоачам мичиб объекте хьалха хьона 4 бригада шоайла ихь лелаеш яр аьнна, смежниках — субподрядчиках тийша дукха ма дий гӀишло хьалъеча. ХӀаьта ишта чӀоагӀа лоархӀам болаш дар укхаза заказчика — Грозненски В. И. Ленина цӀерагӀа мехкдаьтта чакхдоахача заводо ший декхараш цӀенхаштта кхоачашдар. Заказчико ший ханнахьа оборудованеца ӀалашЙарах а тийша бар гӀишлонхой.

Социалистически ихь гӀишло хьалъеча дакъа лоацаш мел болчарна юкъе вӀаштӀехьа яккха езаш яр. Цу мероприятена ишта юкъеволлаье везаш вар заказчик а.

Цу лоархӀамеча гӀулакха тхона гӀо дир гӀишлошъяра болхлой профсоюза Нохч-ГӀалгӀай обкомо. Социалистически яхьа кулгалдара штаб вӀашагӀъеллар. Мероприятеш вӀаштӀехьа я яьха, уж кхоачашъяра план оттайир, гӀишло хьалъеча дакъа лоацаш мел берий юкъарча собрание цхьа социалистически декхараш тӀаийцар, социалистически яхьа условеш массанена а дӀайовзийтар, цул тӀехьагӀа гӀуллакхаш тоадала доладелар.

Белгалдаккха доагӀа, социалистически яхьа кулгалдара штабо ший берригa теркам из дегӀайоалаяра тӀабахийтар. ЭЛОУ-АВТ хьалъе йолаелча дениз тахханарча денга кхаччалца пхеэза кердадаькхад цига тӀайийца хинна декхараш, хӀара керда массаза даха лакхагӀдараш тӀаийдеш. Цунца цхьана хувцалора яхьа условеш а. ХӀара денна хувцар лозунгаши тӀахьехамаши.

Шийше котьала гӀерташ болх бу из Ӏалашмате йоккха гӀишло хьалъеча 14 организаце. Социалистически яхье хьалхара призовой моттигаш йоахаш болх беш хьайоагӀа СМ-7, СМУ-6, «Центроспецстрой» треста ГСУ, «Кавэлектромонтаж» треста № 7 йолча треста ГМУС коллективаш.

ХӀаьта укх бетта хьалхарча денаде гӀишло хьалъеча хьачувоаллачаСМУ-7 коллектива сийна байрах урагӀъахийтай.

ГӀишло йистеяла дукха ха йисаш. Установкага, «яхьа окрана» тӀарча цифрашка, болх берий уйлашка хьежача, мейрра ала йиш я, гӀишло ший ханнахьа хьалъяь ярга аьнна.

Кхаь шера из объект хьалъеча баьча балхой хьахьокх СМУ-7 коллектив моллагӀча чоалханеча декхарах лоархӀаергхилари барт цаӀ хилча из карагӀдалаш хилари.

К. РАШИДОВ,
Нохч-ГӀалгӀай гӀишлошъяра управлене СМУ-7 постройкома председатель.

РЕЙД

КХОАЧАМБОАЦАРАШ ДУКХА ДА

Хьайбаш чусовцаде деза хаттаргагӀертай. Назрановски района боахамашка хьайбаш чусоцадара а Ӏаьтара дахара я мел дика кийчо еш я хьожаш хилар «Сердало» газета рейдови бригада укх деношка.

Тхо да «Экажевский» совхоза шурий-товарни ферме. Ийъ корпус я укхаза. Царех цаӀ бийъ мутӀарагӀа хьайбаш латташ я, шиъ цхьан мутӀарагӀа, цаӀ Ӏаьсий веладу корпус я.

Хьайбаш чусоцаде кийчо яра хьакъехьа мишта лел шун гӀулакхаш? — хетт оаха ферма заведующега Евлоев Хьусенага.

— Доахан чусовцаду ха хьатӀахачале дикка хьалха дерригa балхаш чакхдоахаргда оаха, — йоах цо. — Хьинаре къахьег ремонтни балхаш деча совхозерча стройучастка йоккхагӀволча прораба Сапралиев Абукаре кулгалдеча бригадо. ВорхӀ саг ва бригаде. Царех цхьабараш асфальт юллаш ба, вокхар коа наӀараш тоаю, ишта кхы дӀахо. Цунца цхьана хӀанз чуя тӀехьагӀа а дукха балхаш да де дезаш.

Бекъъув Евлоев. Хьайбаш толамца Ӏаьтгара даха кийчо яра дениза диса кхы я дукха балхаш да.

Массайолча корпусашка Ӏаьсий чулатта помещени йоацаш, наӀараш утеплени яьяц. Дийъ сахьат даьнна ха яр тхо ферме даьхача. Ремонтни бригадера цхьа боалло слесарь - электрик Тунгоев Осман мара кхы саг вацар болх беш. Из а корпус цӀенъеш воаллар, шиъ бе беза болх а ца беш. Ишта, тоьаш яцар электрически лампаш. цхьаццайолча корпусашка хувца езаш яр электропроводка. Юкъебиса болхлой иича бахаб хацар, прораб во мешенеш тоаеча хана эша материал я вахав йоалар ферма бригадиро.

Хьайбаш леладерий сила Ӏара хьалаш тоадара йоакхо ца елга хайра тхона цӀеча уголоне дахача. Цхьан эдане чу я лаборатори а, осеменени еш йола пункт а, «цӀе уголок» а. Цу чу латташ да цхьа честоан дий гӀанди, лешаш тӀа доалх совхоза а доркий а социалистически декхараш. Доацаш да укхаза газеташ, журналаш, телевизор, радио. Из гӀулакх йоакхо на еш тесса дитад партийни организаце, совхоза кулгалхоша.

Укх шера ферме Ӏа доакхаш 800 бежан хургда. Ужмал хьайбаш Ӏаьтгара декхара дукха доаьар эш.

— Укх шера доакъара Ӏалашо мишта яьй оаш?—хьаьтар оаха Евлоев Хьусенага.

— Тха хьайбаш дика Ӏаьтгара дахара езаш я 300 тонн йол, 500 тонн ча, 450 тонн сенаж, 3000 тонн силос. Тахарча дийнахьа Ӏалаш а яь ферме цӀаоттаьй 175 тонн йол, 100 тонн ча, 443 тонн сенаж, 4000 тонн силос. Силос-м шортта хургьар тхога, хӀана аьлча, хӀанз а силоса лаьрхӀа хьажкӀаш чуэцаш да тхо, сенаж а тоьаш я тха. Цхьабакъда, ча, йол яц. Ча ара аргӀаш а дьаь шортта латт. Цхьабакъда, укхаза ферме ю хьатӀада сагь вац.— жоп лу цо.

Тхо къамаьл деш латташ а тараза тӀа хьатӀхухар мотача доакъарах етта автомашинаш. Силос планаш совгӀа йоллаш латт, кхыдола доакъар тоьаш дац ферме.

Цигара даьначул тӀехьагӀа совхоз - техникума Январерта шурий-товарни ферме долх тхо. Цу хана цига тхона шийбелар боахама партийни бюро секретарь Умаров Беслан, зоотехник Кансыгов Мурад, ферма кулгалхой. ХьалхагӀа тха къамаьл хилар Кансыгов Мурадаца. Цо йоах:

— Укх шера тха Ӏаьтгаро даккха деза 760 бежан. Дизе а долаш уж Ӏаьтгара даха тхона эш 3000 тонн силос, 270 тонн йол, ишта кхыдола доакъар. Таханарча дийнахьа оаха кийчъаьй 3900 тонн силос, 155 тонн йол, 160 тонн сенаж, 750 тонн ча. Доакъар Ӏалашделга лакхача сихонца дӀахьош да хӀана а.

ТӀаккха мишта тоаьй боахама хьайбаш чудоахкаргдола помещенеш?

Тхо да ферма керттерча № 1 йолча корпусе. 200 етт ба цу чу лелабеш Ӏаьтгара баккха безар. Гуш да, помещени дика тоаь хилар. Чура кхо пуклаш арайоаха цӀена транспортер отталь. Укхаза, бетон а йилла дика тоаьй кӀийле, кораш, наӀараш, пенашта кӀир техай. Лоацца аьлча, дика кийчъьй из корпус.

Цхьабакъда ишта кийчо яьш ферма кхыча помещенешка. 80 Ӏаса чухургдолча помещене хӀанз я дукхагӀа дола балхаш дина да. Корош, наӀараш тоаянза я, хувцанза да дохнадения, тишдена уйнаш, кӀир техаяц.

№ 2 йолча корпусе 100 бежан латтаргда. Тоадаза да укхаза уйнаш, тоханза я кӀир, тоаянза я транспортер. Цхьа кӀира мара дац цига ремонт йолаь.

Тоаянза я ферме кхыйола помещенеш а. ЦӀе уголок а кийчъянза я. Цу чу а гӀандаш истола мара латташ. Доацаш да газеташ, журналаш.

— Цемент йоацаш хьайбай помещенеш тоаяра балхаш дӀахо дӀадахьа йиш йоацаш лисад тхо, — йоах Кансыгов Мурада.

Хатта безам ба: мичахьа хиннаб из гӀулакх ишта кийгденнилга хоаш хинна совхоз - техникума кулгалхой?

Тхо ферме хиннача хана хьайбай помещенеш тоае езаш болчарех цхьаккха саг вацар хьагуш. Барханоев Мухьмада кулгал а деш цу гӀулакха укхаза бӀарча бригада вӀашагӀъелла йоаллера а.

— Цемент йоацандаь уж болхлой цӀабахийтаб, — йоах Умаров Беслана. — Шо кӀира даьлча шо кха доагӀе тха ферма ерригa помещенеш хьайбаш Ӏаьтгара дахара кийча хургья.

Теша безам ба боахама кулгалхоша яхар бакъхургхиларах.

«Сердало» газета рейдови бригада: А. ТЕРКАКИЕВ — Назрановски района халкъа тӀахьожама комитета председатель; М. МУТАЛИЕВ — Назрановски района «Путь Ленина» яхача газета болхло, А. САГОВ — тха соб. корр.

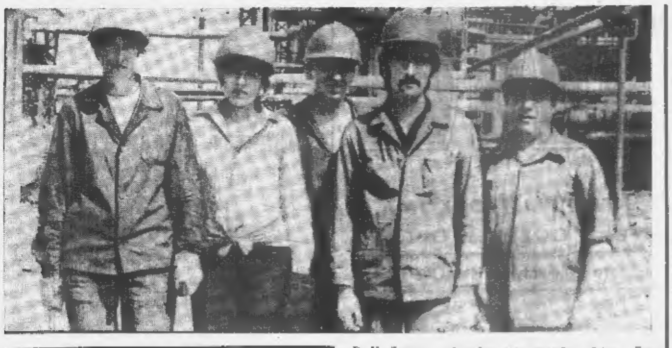

В. И. Ленина цІергІа Грозненски мехкдаьтта чакхдоахача завода установкай коллективаша шерра социалистически ялхь йоаржаьй пятилетка дукъагІча шера плани тІайийца социалистически декхараши хьалхьа кхоачашдара. Цу ялхьс хаддаизе хьалха латташ хьайоагІачарех я укх шера № 8 йолча коммунистически къахьегама сийчен цІи лелаеча установки коллектив. БархІ бетта заданел совгІа эзараш сомий маьха мехкдаьтта продукци араххийцай цо. Шийн производственни хьокхамаш кхы тІа а тоадеш къахьегаш я из укх сентябрь бетта. Даим технологически режим ийса а лелаеш, хьинаре къахьегаш хиларца белгалбаьнна ба цига йоккхагІйола оператор Костюкова Тамара, операторш Горелова Елена, Кривобоков Алесандр, оператора гІонча Астамиров Абунар, слесарь Измаилов Ярослав Леонтьевич, кхыбараш.

СУРТА ТІА: (аьрдехьара аьттехьа) йоккхагІйола оператор Т. Костюкова, операторш Е. Горелова, А. Кривобоков, оператора гІонча А. Астамиров, слесарь Я. Измаилов.

И. ПЛИЕВА сурт.

Парторганизацешка — отчеташи хоржамаши

Ледара хиннаб партбюро болх

Дукха ха йоаццаш отчетех хоржамийн собрание вІашагІкхийтта хилар МагІалбикерча «Советский» совхозера коммунисташ. Собрание отчетах йола доклад йир партбюро секретара А. А. Батыжева.

— КПСС XXV съездел кул тІехьагІа хиннача Центральни Комитета Пленумийн соцамаш кхоачаш а деш,— аьлар докладчика, — кхоаш лелаеча «Советский» совхозе парторганизаце хоадамболлаш гІулакхаш чакхдаьхад партийно - организационни а политико - кхетама а болх тоабара. Хьалхахиа латта декхараш кхоачашдулургдолаш барт тайна коллектив вІашагІйоллара, хІара коммуниста, хІара къахьегамхочо шоашта тІадилла гІулакх дизза чакхдаккхара тІехьара бехктокхам лакхбора тІаберзабаь хиннаб партийни организаце беррига болх...

Цу тайпара, цхьаьккха бехке ца веча, юкъарча къамаьлаца дийцар докладчика юкхьанцарча парторганизаце мел коммунисташ ба, уж малагІча къамех, мел дийна, малагІча доакъошка балхаш деш ба, партийни собранешка, бюро заседанешка дувца уттадаьча дешаех, общественни организацешта партийни кулгалдарах, коммунисташа Устава декхараш кхоачашдарах, иштта кхы дІахо а.

Коллектива балхи хьакъехьа дувцаш ІалашагІа дукха цифраш йоалайир докладчика, цхьабакъди, корта болаш хІама аланзар партийни бюрос боахама кулгалдара формех. Иштта ца дувцаш дисар социалистически ялхьа кулгалдара, дикагІйола опыт йоаржаяра дешаш а.

Лоацца аьлча, докладчика магаизар бокъонца партийни анализ е, бюронен цун секретаръ волча шийнен дукхи самокритика ала яле а. Коммунистий дегаш тохадолийташ, цар теркам сомабаккхаш, хьинар айдеш хилапаьр доклад. Дикка ха яьлар доклад яьннаьчул тІехьагІа къамеьл де лоиш сиг воаццаш. Собрание председатела дикка къахьега дийзар коммунисташ къамеьл дарк тІахьехаш.

Бокъонца аьлча, коммунисташа цІенхаштта уйла тІаьхийта еааш дукха хІамаш да партийни организаце а коллектива а вахаре. Белгалдаьнначча кхоачам ба бІаьрчача шера парте мугІарашка цхьаккха керда коммунист чу ца ийцалта, чуэца йиш йолаш дукха нах совхозе боллашехь а. Партийни порученеш йоццаш хиннаб организацера цхьаболь коммунисташ. Дукхабераш шоашта тІадехха юкъарча балха декхараш дизза кхоачаш ца деш а хиннаб.

Отчет еча хана геттара эсала болх баьб совхози профсоюзех комсомолех организацеша. Рабочкома председателагара, комсомола комитета секретаралагара цІенхаштта болх хьабехаш, цар бехктокхам лакхбеш, царна новкъостал деш, цахаддаш цар балха тІахьожам лоаттабеш хиннац совхоза партбюро.

Шурий - товарни ферма балха цІенхаштарча кхоачамбоацарех дийцар совхоза толашагІйолча доярка І. Д. Картоевас.

— Дукха къаьна доахан да ферме, — белгалдаькхар цо. — Доахана фу тоадара дуккхача шерашка цхьаккха а хІама даьдац совхоза специалисташа. Геттара кІезига я аьхки доахан доажаду моттигаш. Цхьаккха сиг вац дагІенаш тоаяра гІулакха йоакхо ец. Цудукьа лоха да ферма балха хьокхамаш. Хьайбаш леладерий лерттІа йоакхо яц совхоза кулгалхоша а рабочкомо а. Воиа беттараш балха дІакхувла а юха цІакхувла а хьадда цу гІулакха кийттьаь машин яц фермата. СалаІара эша хьалеш вІаштІехьдаьхадац. Юрта е баня а, е вІамигача берий учрежденеш а яц.

Иштта цо критика йир кооператорий балха а. «Юрта тикаш я, — аьлар цо,— цхьабакъда, эша хІамаш эца гаьнна городе е кхьча районе ваха везаш хул».

Цхьаьна а шера хьалхашха латта декхараш кхоачаш ца деш хьайоагІа ферма коллектив. Пятилетна хьалхарча ялхь шерен бархІ боттен яккха лаьрхІа хинначул 200 тони кІезигагІа яьнкхай шура. 121 тони кІезигагІа даькхад дулх. Кхоачоидаьдац ферма Іаьсий кхедара декхараш а.

Кхы дикагІа дац боахама кхаш лелалара хьокхамаш а. Алхха укх тІеххьарча шера балха цхьайола сагІонаш тоае йолаеннай совхоз. ЧІоагІа йокъал хинна йоллашехь а укх шера хІара гектара тІара 18 тони йолаш ка бола ялаташ чуийцад совхоза кхаш леладераша. Из хьокхам планал кІезигагІа бале а совхкарчул шозза лакагІа ба. ДукхагІа йоакхо е болабенний совхозе кхаш леладера культура лакхъяра. Цена а дика а я совхоза комсий плантацеш.

Цхьабакъда, совхоза боли тоабелга эттара хьалхара кот боаккхаш мара дац. Цо Іалашдац иттлагІча пятилетка плакаш лаьрхІача боарнагІа кхаш леладера продукци йоакхилга а из пачхьолахенга йоккилга а. 69 процент мара кхоачашьяьац совхозо пятилетка хьалхарча диъ шера ялаташ кхедара план, хІаьта дохкара плаи 85 процент мара кхоачашььяц. Кхы а эсалагІа латт боахама ганараш, сом, балцадевраш кхедарен уж пачхьалкхента дохкарен гІулакх. Хьайбашта лерттІа Іадаккхари эшарех ахаиел кІезигагІа да укх шера Іалашдаь гІожен мошен доакъараш.

Цу кхоачамбоацарех цІинхаштта, дог лазаш дийцар собрание къамаьл даьча коммуниста совхоза директора С. М. Цечоева.

Цьона механизатораш кийтбара, техниках бизза пайда эцара беч балха кхоачамбоацарашта кетадаь дар совхоза шоллагІча отделение управляюще М. В. Хамхоева собрание даь къамаьл.

Собрание белгал ма даккхара, дуккхи цІенхашттара кхоачамбоацараш да наха юкъе беча политико - кхетама балха тІа. Совхоза болхлошта, юрти бахачи наха юкъе каст-каста хилац политинформатораши агитатораши, ханнахьа наха дІадовзийтац вай мехкара а доалол арахьара а кердадараш. Совхоза цхьаццадолча доакъошка салаІа, газет, книжка деша цІе уголокаш яц. Хан-ханнахьа арадувлац пенгазеташ, оргаиккхац гойтара агитаци. ДІадахача дешара шера совхозе вІашагІъелла хинвай политически а экономически а дешара йкъ школа. Уж болх ца беш еха дІаьвнай. Партийни бюрос тесса леладаьд из лоархІаме гІулакх.

«Идеологически, политико-кхетама болх дІахо тоабара» хьакъехьарча КПСС ЦК соцам тІа партийни организацешта хьалкашка декхар оттаду наха юкъе беш бола беррига идейно - политически болх вердача лагІа тІа боаккхаш тоабе, цу ларда тІа наьха къахьегама хьинар айде. Цу хьакъехьа дукха хІама дедезаш ба «Советский» совхоза коммунисташ.

Белгалдаьха кхоачамбоацараш дІадахара, беррига партийно - организационни а идейно - кхетама а болх тахнарча декхарашка хьежжа тоабара тІаберзабаь соцам тІайийцар собрание.

Иштта собрание хержар керда партбюро, хІаьта партбюро секретаралла хержар М. Р. Саутиев.

А. ХАРСИЕВ,
«Сердало» газета соб. корр.
М. ДАСКИЕВ
МагІалбикерча «Ленина байракх» газета болхло.

Нохч-ГІалгІай АССР Лаккхехьарча Совета Президиуме

ДУКХА БЕРАШ ДОЛЧА НОАНОЙ ДУКХАГІА ЙОАКХО Е

Нохч - ГІалгІай АССР Лаккхехьарча Совета Президиумо ла а дийгІа кийцар хьалкъа депутатий Веденски районни Совета исполкома председатела нох. Габашева дукха бераш долча ноанашта орденаши медалаши хьожарен дІадарен болх Веденски районе мишта латт дувцаш яь доклад.

Цу хьакъехьа тІайийцача соцам тІа белгалду, районе цхьабола болх бу дукха бераш долча ноанашта орденаши медалаши хьожасии дІалуши. 1977—1979 шш. дукха бераш долча 554 нана деинад уж совгІаташ, хІаьта цу ноаной дукхагІа бераш общественно - пайдане къахьегаш ба.

Халкъа депутатий Советаш дукхагІа терко е яьнай дукха бераш долча ноаной.

Цунца цхьана Лаккхехьарча Совета Президиумо белгалдир дукха бераш долча ноанашта орденаши медалаши хьожаеча а дІалуча а цхьадола цІенхаштта кхоачамбоацараш долга.

Цхьайолча юртий Советашка социальни Іалашон районни отделе совгІаташ дала доагІача дукха бераш долча ноаной учет лелае йоагІача тайпара лелаяц. Из бахьан долаш цхьаболча ноаной кхьаташ ноай хан наха хьачу ца луш дус, хІаьта цхьабаранта вІалла а совгІаташ лац, хІаьта кхьбараш хьалха денна совгІат кІаьнха а далара хьачутег. 1978 шера совгІат хьожаде бокъо йола дукха бераш дола 70 нана уж на луш йиср, хІаьта 1979 шера 8 бетта совгІаташ доагІача 275 наьнах материалаш вІаштІехьаьлха 93 мара яц.

Халкъа депутатий районни Совета исполкомо йоагІйоагІача хана дувцац шийн заседанешка дукха бераш долча ноаношта совгІаташ телара дош. 1978 шера дизза мара оттадаьзар исполкомо совгІаташ далара дош, хІаьта 1979 шера шоаза, дукха бераш доля ноаной кхьаташ совгІаташ далара бетта цхьа хьачутела дезаш.

Дукха бераш долча ноашта орденаши медалаши дІателача нарушенеш хулийт, моттигаш я совгІаташ шийн ханахьа дІа ца телаш. Из да законодательства совгІат дІадалара оттаь ши кІирая ха туллийтигга. Цхьайолча юртий Советашка: Ца - Веденски Дышне - Веденски. Махкетски дукха бераш долча ноаношта совгІаташ дІател 2—3 бутт тІехьа а доахаш, СовгІаташ нахьаеа дІател бедаме долнача хьале. Дукха бераш долча ноаношта совгІаташ къахьегача коллективашка дІателаш моттигаш кІезига я. Из лоархІаме болх цкъаза билле ца боагІача нахе тІабехи.

Шийн ханнахьа уттаац дукха бераш долча ноаношта совгІаташ дІадаларах йола отчет, вІашагІтохаш совгІаташ дІадаларе дикагІйола опыт.

Нохч - ГІалгІай АССР Лаккхехьарча Совета Президиумо халкъа депутатий Веденски районни Совета исполкома а цун председатела Габашева а уйла тІасробайр дукха бераш долча ноаношта совгІаташ хьежадеча а дІалуча а цІенхаштта кхоачамбоацараш хилара, хІаьта райисполком декхарийла йир из болх тоабара хьадда йола мероприятеш оттаеа. Райисполкома могадаьд на дои шийн заседане дувца.

Районни Совета исполкома тІадиллад юртий Советашкей социальни Іалашон районни отделей совгІаташ дала доагІача дукха бераш долча ноаной учет лертІа лелаяр Іалашде. Пачхьалкхен совгІаташ далара дукха бераш долча ноаной материалаш ханнахьа хьачутелийтеи уж нарна дІателийтеи тоадара де дезар дар.

Укх соцам тІа белгалдаь кхоачамбоацараш республика кхьча районашка а хилар теркал а деш. Нохч-ГІалгІай АССР Лаккхехьарча Совета Президиумо халкъа депутатий городской районни Советий исполкомашта тІадиллад дукха бераш долча ноаношта совгІаташ хьежадарен дІателарен болх тоабара кхы тІа а де деза балхаш делга.

СОВГІАТАШ ДАЬКЪАЛА ХИЛДА ШУН!

Къахьегамхошта «Къахьегама ветеран» яха медаль хьарах дола

НОХЧ-ГІАЛГІАЙ АССР ЛАККХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА УКАЗ

1974 шера 18 январерча СССР Лаккхехьарча Совета Президиума Указага хьежжа дукхача шерашка цІена къахьегараха къахьегаш вирагІдьалнарий хам беш СССР Лаккхехьарча Совета Президиума цІергІа «Къахьегама ветеран» яха медаль лойла:

ОКТЯБРЬСКИ РАЙОНЕ ГІОЛЛА

2-гІча городской больнице гІолла:

Базанян Софья Аветисовнана — лора.
Бежецкая Вера Николаевнана — йоккхагІйолча медсестрана.
Будыка Дмитрий Константиновича — лора.
Волошинская Минхан Мингазиевнана — юриста.
Герасимова Вера Кирилловнана — медсестрана.
Дергачева Анна Матвеевнана — повара.
Кофтун Вера Петровнана — лора.
Кленова Любовь Ивановнана — лора.
Курбина Мария Иосифовнана — медсестрана.
Пронь Анастасия Ивановнана — лора.
Ревенко Цицилия Яковлевнана — лора.
Самотвалова Мария Ивановнана — медсестрана.
Сарани Эдуард Яковлевича — электрика.
Хохлова Раиса Михайловнана — кертерча лора заместитела.
Шалимна Анна Федоровнана — сестра-хозяйкана.

Къилбаседа-Кавказски магистральни мехкдаьтта проводий управлене гІолла:

Лысенко Дарья Павловнана — оператора.
Турнасов Василий Алексеевича — шофера.

«Промавтоматика» Грозненски Іилма-производственни объединене опытни заводе гІолла:

Данилова Елена Федоровнана — контролера.
Кривошеина Евдокия Ивановнана — йоккхагІйолча техника.
Зайцева Антонина Александровнана — пенсионеркана.
Кибалка Лидия Михайловнана — гальваника.
Михайлов Алексей Ивановича — пенсионера.
Симонова Анна Афанасьевнана — кочегара.
Федорова Матрена Григорьевнана — пенсионеркана.
Чернаева Валентина Сергеевнана — инженера.

Сигнализаци бувзамен Грозненски дистанце гІолла:

Андраханов Николай Кузьмича — электромеханика.
Зазин Иван Васильевича — электромеханика.
Прозоров Иван Федоровича — электромеханика.
Стегленко Лидия Дмитриевнана — телефонистина.
Чернобаев Яков Михайловича — электромеханика.
Юдин Петр Михайловича — токара.

№ 17 йолча профессиональни поварийн дакъе гІолла:

Гуналов Николай Сергеевича — пенсионера.
Кривошеенко Петр Захаровича — пенсионера.
Михно Яков Васильевича — пенсионера.
Номеровский Кирилл Акимовича — пенсионера.
Стрюк Михаил Степановича — пенсионера.

№ 6 йолча домоуправлене гІолла:

Перов Василий Захаровича — каменщика.

Машинаьлгча № 60 йолча детсаде гІолла:

Жигунова Мария Ивановнана — повара.

Машинаькъа техникума Грозненски филиале гІолла:

Стропова Нина Георгиевнана — лаборантана.

«Грознефть» объединене Октябрьски бурув тохара балхий управлене гІолла:

Астапенко Николай Яковлевича — электромонтера.
Вахонин Михаил Петровича — бурильщика.
Гусева Евдокия Степановнана — йоккхагІйолча инженера.
Исмаилов Юсейн — хьехархочоа.
Ошев ІабдулВахІида — бурильщика гІончана.
Ткачук - Матвейчук Елена Николаевнана — инженер-технолога.

Къилбаседа-Кавказски машинаькъа вагонни депо гІолла:

Авелина Зоя Алексеевнана — пенсионеркана.
Батырова Сальби Моибетовича — пенсионера.
Вахтина Алексей Ивановича — осмотрщика.
Васильцов Валентин Михайловича — осмотрщика.
Ванинская Наталья Алексеевнана — пенсионеркана.
Вернигор Валериян Антоновича — пенсионера.
Гаиьшина Таисия Федоровнана — пенсионеркана.
Джентимиров Мовлет Супьяновича — осмотрщика.
Захаров Павел Тихоновича — пенсионера.
Иванов Василий Дементьевича — пенсионера.
Кабанов Александр Алексеевича — бригадира.
Колосов Иван Михайловича — пенсионера.
Кравченко Василий Артемовича — пенсионера.
Лазарев Иван Тимофеевича — болхлочоа.
Маринина Валентина Михайловнана — пенсионеркана.
Мовлиев Салман — кузнеца.
Облунов Владимир Ивановича — пенсионера.
Пузиков Николай Алексеевича — пенсионера.
Петренко Александр Миколовича — пенсионера.
Пирогов Иван Григорьевича — слесара.
Сторожева Мария Ивановнана — пенсионеркана.
Семынин Валентин Даниловича — пенсионера.
Саварин Григорий Хатуровича — промывальщика.
Христов Павел Петровича — пенсионера.
Чернега Софья Сергеевнана — осмотрщицана.
Шемонаев Иван Павловича — пенсионера.
Шаргородская Людмила Денисовнана — пенсионеркана.
Щебланов Владимир Александровича — бригадира.

Машинаькъа № 91 йолча юкъерча школе гІолла:

Денисова Анна Яковлевнана — техничкана.
Романовская Татьяна Николаевнана — пенсионеркана.
Токарева Надежда Михайловнана — пенсионеркана.
Тавлинова Ирина Петровнана — пенсионеркана.

Мехкдаьтта промышленноста Къилбаседа-Кавказски паччхьалкхен Іилма-тохкамен проектни институте гІолла:

Долгих Павел Григорьевича — болхлочоа.
Краморов Гаврил Васильевича — йоккхагІйолча мастера.
Поляков Александр Ивановича — йоккхагІйолча мастера.
Попов Павел Дмитриевича — группа кулгалхочоа.
Олейников Виктор Семеновича — йоккхагІйолча инженера.

№ 3 йолча сайрийнарча школе гІолла:

Пронь Юрий Андреевича — хьехархочоа.

Къоракча берий республикански школа-интернате гІолла:

Бежецкий Семен Петровича — хьехархочоа.
Донченко Мария Митрофановнана — пенсионеркана.
Кишин Петр Иллиарионовича — пенсионера.
Черноусова Вера Семеновнана — пенсионеркана.

Къилбаседа-Кавказски машинаькъа Грозный станце гІолла:

Дерябина Мария Ивановнана — болхлочоа.
Муртазалиев Яроги Халидовича — болхлочоа.
Погорелова Мария Григорьевнана — билетин кассира.
Хамзатханов Альмади — поездий сухала регулировщика.

«Грознефть» объединене спецтехника товеча производственни гІулакх деча центральни базе гІолла:

Головко Екатерина Степановнана — пенсионеркана.
Кутулов Федор Михайловича — пенсионера.

«Октябрьнефть» мехкдаьттен газа йоахача управлене гІолла:

Бекмурзаева Зайнабека — оператора.
Куприянова Мария Абрамовнана — оператора.
Калачева Татьяна Тимофеевнана — кочегара.
Лохмаков Гаврил Гавриловича — пенсионера.
Нефедова Анна Ильинична — йоккхагІйолча геолога.
Семенова Пелагея Батурдиновнана — кладовщицана.
Татарникова Валентина Ивановнана — кочегара.
Шилков Василий Евстигнеевича — оператора.

«Октябрьнефть» мехкдаьттен газа йоахача управлене болхлой Іалашон отделе гІолла:

Ведешина Антонина Ивановнана — группа кулгалхочоа.
Земцова Валентина Алексеевнана — болхлочоа.
Корнилова Раиса Александровнана — йоккхагІйолча товароведа.
Крапивина Любовь Григорьевнана — официанткана.
Ковальчук Евдокия Романовнана — холодильни установкай машиниста.
Каравайченко Мария Тимофеевнана — йоккхагІйолча инженера.
Осипова Ольга Ивановнана — повара.
Рыбальченко Елена Ивановнана — группа кулгалхочоа.
Селезнева Валентина Николаевнана — йоккхагІйолча продавеца.
Файнерман Роман Шульмовича — мастера.

Къилбаседа-Кавказски машинаькъа локомотивни депо гІолла:

Андреев Валентин Николаевича — машиниста.
Айрапетов Владимир Борисовича — машиниста.
Вораненко Дмитрий Семеновича — болхлочоа.
Веляк Вениамин Яковлевича — машиниста.
Вельмяс Константин Макаровича — машиниста.
Гудилин Иван Афанасьевича — комплектовщика.
Гвоздюков Николай Васильевича — слесара.
Горпиненко Александр Кузьмича — бригадира.
Дуженко Иван Васильевича — машиниста.
Еремин Николай Ивановича — машиниста.
Жилин Борис Александровича — машиниста.
Котов Анатолий Петровича — машиниста.
Кардонов Степан Дмитриевича — машиниста.
Колесников Владимир Филипповича — машиниста.
Кравсун Александр Савельевича — машиниста.
Ляхов Борис Яковлевича — слесара.
Незнамов Владимир Кузьмича — машиниста.
Нефедов Александр Семеновича — пенсионера.
Пронасов Александр Никифоровича — машиниста гІончана.
Романенко Григорий Павловича — машиниста.
Стронов Леонид Ксенофонтовича — бригадира.
Стольцев Виктор Ивановича — машиниста.
Черных Михаил Павловича — слесара.
Швецов Иван Егоровича — машиниста.
Шевелянцева Лидия Антоновнана — химически лабораторе заведующена.
Якотов Сергей Дмитриевича — котельщика.

Нохч-ГІалгІай АССР Лаккхехьарча Совета Президиума председатель Х. БОКОВ.
Нохч-ГІалгІай АССР Лаккхехьарча Совета Президиума секретарь Н. ПРАВЕНЬКИЙ.
г. Грозный, 1979 шу, 8 август.

Даим кердадар лоаш шийн гоазал кІоаргагІа Іомаеш хьайоагІа ще болх беча хана деш СССР 50 шу дизара цІергІча Грозненски химически завода аппаратчица Семипалова Тамара. № 1 йола технически училища чакхъяьккхачул тІехьагІа 1968-ча шера ера хьона йоІ комсомолка пхийттлагІча цеха «г» смене болх бе.

Балха моттигаш дІа-юха ца хувцаш, ше хьадечох бІу болаш, хІамах санкхеташ, фийла хиларо дукха ца говш шийн балха новкъостий безам болийтар цох, хІаьта шийн специальность тІехдика мара а ерзайир Тамарас.

Къахьегам безаро кхоачаьй аппаратчица Семипалова коммунистически къахьегама ударник яхача цІерага.

СУРТА ТІА: аппаратчица Семипалова Тамара.

В. ЮНЦЕВИЧА сурт.

Профсоюзашта партийни кулгалдар

Дукха ха йоацаш КПСС ЦК тІайийцаб «Профсоюзни организацешта партийни кулгалдарахи боахами культурен хьалъечара цар лоархІам лакхбарахи йола КПСС XXV съезда решенеш кхоачашъеш парте Карагандински обкомо беча балхах» бола соцам.

Цу документо дІадехараш кхоачашдеш парте Сунженски райкомо районерча бІаьи соткъен итт совгІа йолча профсоюзни организаце лоархІам айбе гІерташ дукха болх бу.

Социалистически ялхь, коммунистически хьисапе къахьегара болам боаржабара, наькха къахьегама хьинар айдара партийни организацеш тешшаме гІончаш я юкхьанцара профсоюзни организацеш.

Профсоюзни организацей балха дика лостам а тел кулгал а ду «Путь к коммунизму» яхача колхоза, «Сунжанефть» НГДУ, Ассински совхоза, химически реагентий Карабулакски завода партийни организацеша. Цудухьа цу коллективашка дукхаза а дІададаьд мажье гІулакхаш.

Масала, «Сунжанефть» НГДУ коллективо а структурни подразделенеша а доаха толамаш хьахиннад социалистически ялхь тайп-тайпара формаш шерра лелаярах. Цеховой партийни, профсоюзни, комсомольски организацеша цу балха хьакъалца кулгалдарах, ялхь лелаечара коммунистий авангардан лоархІам айбарах.

Мехкдаьттагаза промысла управлене парткомо, профсоюза группкомо, чура торонаш лехаш а нарех пайда эцаш а тайп-тайпара болх баро торо хулийт КПСС XXV съездо оттадаь къаьнарча мехкдаьтта доаллача моттигий эффективность айбаран мехкдаьтта даккхара стабилизаци яран оттадаь декхар Сунжа мехкдаьттахошта кийленца кхоачашдергда ала. Цуна дола тешал да дукха халонаш нийслой а, керда скважинаш масседх шера болх бе белаяйтасие а деррига техкико - экономически хьокхамаш цун коллективо толаме кхоачашдеш хилар.

Бакъда, массанахьа а бац профсоюзни организацеша болх дика. Из эггара хьалха ала деза пурни йоаца гІащ материалаш йоахачен чакхйоахачен Карабулакски завода, ПМК-7. Ленина цІергІча колхоза, минеральни хин завода, маслозавода коллективех. Укхаза профсоюзни организацеша кІезига йоакхо ю къахьегара хилар за даргдоаца хьалаш хьаиходлара, социалистически ялхь лохача боарам тІа я. Цунна кулгалдац, хІаьта партийни организацеша гІулакх тоадаре деха доагІар царгара хьадехац.

Ленина цІергІча колхози хьайбай боахамерчарех 80 процента лаьтта лелаерех 70 процента мара бац социалистически ялхье баьнна. Из боахам во боахам бац, дукха ба цига хьаллие лелаеш бола колхозхой, кхоачашъю продукци лаккхара заданеш. Бакъда, хьокхамаш дикагІа хургдар, нагахьа санна партикомо профсоюзни организаце лоархІами бехктокхамий айбьбаларе.

Цу тайпара сурт да Орджоникидзе цІергІча «Заветы Ильича» яхача, Кирова цІергІча колхозашка а. Уж кхоачамбоацараш парте райкома гуш а да, уж дІалахара де деларащ а ду.

Укх тІеххьарча кхаь шера КПСС райкома бюрос массехказа ладийгІад профсоюзни организацей балха хьакъехьарча дешашка. Царца да XIX партсъезда цІергІча колхоза, райбытнокомбината, Кирова цІергІча, Цеча Эсмара цІергІча колхозий, бурув тохара балхий Карабулакски управлене профсоюзни организацешта партийни кулгалдар. Иштта дийнад боахами культурей хьалъечара профсоюзий лоархІам айбара дешаш.

1980 шера I квартале парте райкома бюро дувцаргдолаш да партийни комитеташа общественни организацешта доал дара дош.

Профсоюзни организацешта партийни кулгалдара, боахамашкара цар лоархІам айбара дешашка ладувгІилга юкъедилхьа да района юкхьанцарча партийни организацей перспективни а теуци а планашта.

Цхьабакъда, Кирова цІергІча, Орджоникидзе цІергІча колхозий, спец. СМУ, маслозавода партийни организацей планашта юкъе дац уж дешаш.

Укх шера доккхий декхараш латт Сунжа къахьегамхошта хьалхашка. Уж толаме кхоачашдар дукхача даьхе района профсоюзни организацей балхах тІийша хургда.

Профсоюзни организацей творчески инициатива ма могга дегІа а яхувлаш, коммунизма гІишло хьалъечара цар лоархІам ай а беш района партийни организаце Іалашдергда къахьегамхой политически къахьегамен хьинар айделга. Цу хьакъехьа дика нот гІортолга а кхина дІаэттаб «Идеологически, политико-кхетама болх дІахо тоабарах» бола КПСС ЦК соцам.

А. ШЕРИПОВ,
КПСС Сунженски райкома оргтодела заведующий.

БАЬЦЦАРА ДОТТАГIА ХЬАМСАРА ХЕТАШ

Назрановски лесхоз кхоллаелла 1964 шера. Цун территори кхаь административни районе уал, хьу ше хьалхарча категорехь а лоаман прех а лоархIаш я. Керттерча дакъе пхьы, нажа, Iаждакха, дийхка, дакха, кнорга, муша, хьеха, къахьъэсте, къоахка, бIаьринга, дукъасте хьунаш я уж. Мебель, музыкальни инструментий деталаш, паркет, бешкаш яь улгаш, ДСП-и ДВП-и яха фанера, кхыдараш хьаду дика хьу нийсъяьй Iаламо Нохч-ГIалгIайчена. Гуш долчча тайпара, хьун лоархIам боккха ба, цу духьа вай декхарийла да цунах кхетамца пайда эца, из лорае.

Назрановски мехлесхоза хьу лелаераша дукха балхаш ду хьу тоалраи из юхаметтаоттаяран: шер-шера бIаьш гектараш долча лаьтта юхайоагI хьу, хIаьта кхаь шерен бархI беттен керда хьу егIа моттиг 530 гектар я, тоаеш хьенхай 1557 гектара тIара хьу, цу тIара даьнна 20589 кубически метр дос школашта, больницашта, берий учрежденешти, совхозашта, колхозашта дIаденкад, дахчан хIамаш еча цехе гIолла чакхдьаьккхад, юрта боахама 605 тонн йол хьесхай, хьагул а бьъ дIачубеннаб 175 тонн хьун сом, ниич а яь дIачуеннай 1400 килограмм дарбан баьццаш.

Дикача толламанца вахьаера Назрановски мехлесхоза коллектив шин цIейна — хьуна балхахочун Денна. Кхаь шеран бархI беттан йола производственни план дерригача технико-экономически хьоккамашта тIехкхоачашъяьй. Продукци дIаяхьийтара план 104,6 проценти товарни продукци арахецара план 107 проценти кхоачашъяьй.

Уж толламаш даха йиш хиннай социалистически яхь кхетамна вIаштIехьъяьккхар, цунна дукха пах юкъеоззар, коллектива барт хилар, бодх бу моттигаш дика лелар, производственни дисциплина лакха хилар, балха ханахи хаоттама хьалехи бизза пайда эцар бахьан долаш.

Назрановски мехлесхоза дикагIа бола болхлой ба: хьу чакхйоахача цеха станочник Чапиев Беслан, Карабулакски лесничества тракторист Арсанов Шаа, хьу арайоаккхача болх беш вола цу лесничества тракторист Зорин Николай, Карабулакски лесокультурницай бригадир Касакова Зина, хьу арайоаккхача болх бу тракторист Додов Вилан, болхлой дIа-юха кхувлаш, йоли хьун соми чуккхуьаш вола шофер Картоев Хизар, Малгобекски лесничества хьу хьокха болхло Даурбеков Махьмад, Карабулакски лесничества лесник Котиев Муса.

Вий сагах латтача Куницым Якова кулгIацеча хьу хьоккарий бригадо 103 процент кхоачашъяьй хьу хьаккхарен цуйга хьажарен план. 1966 шера деша шофералла болх беш ва Хабриев Ахьмад. Даим делаш хул цуй машин, хаинакъа балха дIа а кхоачабу цо цIа а боалабу болхлой. Цу наха хьоккам лу хьуна балхаш деча къахьегамхошта.

1976—1979 шерашка хаоттама хьалаш во нийсденна доллапехьа а лакхе цIераш лаьхача болхлоши цар къахьегача бригадашеи 105 — 110 процент кхоачашйир иттлагIча пятилетка кхаь шерен бархI беттен план.

Назрановски мехлесхоза хьу лелаераштa хьалхашке латта декхар да баьццара рузкъа лорадар, цун продуктивности дикала состави лакхъяр, Iалама гаиззера сррига кхачан продукташ халнъага дIанхачийтар, дахчах кхетамца пайда эцар, хьу юхаметтаоттаяра балхаш сихдар, цунна ха делга тоадар, из бокъо йоацаш тедилга соцадар, цIерахи зуламеча чоашилтехи лораяр, иттлагIча пятилетка дийлагIча шерен еррига пятилеткен план ханал хьалха кхоачашъяр.

Х. ЦЕЧОЕВ,
Назрановски мехлесхоза керттера лесничий, парторганизаце секретарь.

ИТТЛАГIЧА ПЯТИЛЕТКА МУЛАШ

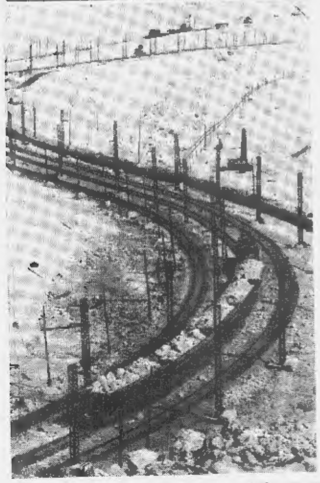

КАЗАХСКИ ССР. Вай мехка а цуи доазонел арахьа а дика йовзаш я Октябрьски революце 50 шу дизара цIерагIча Балхашски горнометаллургически комбината продукци. Цуинх 20 тайпара яр бIаьш адресех дIаухийт. Цун биографи хьайоаленнай хьалхарча пятилетка шерашка, 1929 шера гIишло хургйолча нах бахаш йоацачи шаьрача ара эггара хьалхара загалаш Iотехача хапа деиз.

ХIана Балхашски комбината чуйоагIа массеха лоаман предприяти. Укхаза арахец тайп-тайпара цIаста, медно купорос, молибденови концентрат, серни кислота, бос бола прокат. Дукха ха йоацаш Казахстански Магнитка домении пишнашта лаьрхIа аьшка руда концентрат арахеца йолаьй.

Каунарадски рудника йийлача карьере итташ километраш гаьна машинаькъаш дехкад. Хьадаьккха деррига руда карьерера хьалтIадоах электровозашца.

Лакхерча сурта тIа металлург Ж. Оспанов.

И. БУДНЕВИЧА сурт. ТАСС фотохроника.

ДУГА ЛЕЛАДАР: ПЕРСПЕКТИВАШИ ПРОБЛЕМАШИ

1960 шера вай мехка гулдеь дуга 187 эзар тонн дар, 1978 — 2.100 эзар тонн. Хувцаденнад из культура лелаяра географи а.

— Дуга вай мехка дIадуаш дола, — йоах дуга Ерригсоюзни Iилма тохкама институтa директора ВАСХНИЛ член - корреспондента Евгений Алешина, — Iалаьмите дукха ха я. Керттерча кхачан продуктех лоархIаш дац из вайцига, масала, Къулба - Малхбоалеи Азе е Африка цхьадолча мехкашка санна. Цхьабакъда, мохк кхачашен юртбоахама бийдаьнцеа теппаме Iалашбара вай дакза дарглоацаш хIама да чудакха лелояелат соцдаккхар. Цу дьакъе чIоаггIа перспективни ялатий культура я дуга: Цхьан гектара тIара 40 центнер воалаш хьунъаьде йиш ма йий но.

Дукхача тана юкъерча Азе республикай монополи лоархIаш хиннад вайцига дуга кхедар. Амма, 30-ча шерашка дилемма эттар: цига е дуга леладелга совдаккхар е воамби лелабелга деIадоаладар. Воамби котбаьлар. Цунтахьа оаш дар Украина къулбехьен оагIорахьа, Кубане, Волга фордах дIахкетача дуги леладара даьккъера опыт дика чакхъялар.

Тахан дукха дуга лоаттаду мехка Кубано (мехка деррига чудакьачох кхоалагIа дакъа). Цецала хIама дац 1931 шера хьаль дуга Ерригсоюзни Iилма - тохкама институт цига хилар.

Института керттера декхар да керда лакха продуктивность йола сорташ хьадар, климатически зонашка дуга леладара, теорен практикан проблемаш къестаяр. Институто координаци яь Iилма-тохкама балхашта, берригача мехка масштабе дуга опытни учрежденей сета кулгалду. Цунах хиннай каттта квалифицированни Iилман кадраш кийтъяреи Iилманеи хьалхалаттача опытан нирагIдаьнараш практикана юкъедахьарен йоккха центр а.

Дуга дувча боахамашка эзтера популярнегIа да институте кийчдаь Краснодарски 424 яха сорт. Из 115—130 дийнахьа кхач, лазарашта духьалъотталуш да, юкъера лаьрхIача хIара гектара тIара 6,5 тонн елат доал.

ХIанз укх сахьате каста кхачаш, чергIилг лоаца, продуктивность лакха йола керде сорташ хьадара къахьегаш ба Iилмахой-селекционераш. «Вегетаци — 100 дий, мергIана лакхал—100 сантиметр, гектара хьункъам—100 центнер». Иштта я хургдолча сортий характеристика. Царех иттанел совгIа дараш Паччахьалкхен сорттохкамга дIачуденнад. Дуга ахедара новагIо тайп-тайпара минеральни удобренеш эш, эггара хьалха азотни яраш, — гектара 150 килограмма лоархIам болаш. ХIанз укх сахьате атмосферни азотах пайда эца торо йола сорташ хьадара проблема тахкара балхаш деш ба института Iилмахой.

Леонид КОКОВИЧ,
АПН корреспондент.

Доазол дехьара

Социалистически мехкашкара хоамаш

ТКЪАЬ ИТТ ШЕРА ЦИФРАШ

Бахача наьха хIара сага сих лоархIаш арахецача промышленни продукцега диллача Германски Демократически Республика дегIабеначча хьалхарча итт промышленни мехка юкъейода.

Немецки социалистически паччахьалкхен экономика дегIайоалаяро керттера лерхIар 1971 шера хиннача Германе Социалистически единни парте VIII съезде белгалдир, цун дIахо дегIадар IX съезде хилар. Социалистически производство сихха дегIаяхара, цун эффективность лакхьяра, Iилма-техническа прогресса къахьегама овсарле лакхъяра ларда тIа наьха материальни а духовни а хьашташ кхы а дикагIа кхоачашделта ба цун чулоацам.

Лоаца ба цифрай мотт, бакъда хьокхамаша шоаш дувц шоаех. Халкъа Iаьдал эттача укх ткъаь итт шера промышленни производства боарам цхьайттазза лакхбешаб. Из керттера хьокхам кхы а лакхагIа хила йиш яр кховэтъалагIа шераш хьатIакхачнла малхбузехьарча мехкашта ГДР дукъала цахадиш экономически тIом лелабьбецаре.

100000 марка къамин пайда бера 1949 шера 30 саго болх бе бизар, хIаьта хIанз цу гIуланза цхи саг мара оаш. 1949 шера ГДР юртбоахаме къахьегача цхьаьне ийс саг «кхоабара» хIанз — 35-га дIакхоачаш.

Республика хьаьйна шерашка шн миллион совгIа квартираш хьалъяьй, хIаьта царех ахаш СЕПГ VIII съезд хинначул тIехьагIа яьй.

(АПН).

ТИСА ЮОАРТАГIА ХУРГДА

Кхо миллиард форинт хьакийцад Венгре паччахьалкхено — шоай мехка доккхагIа долчарех шоллагIча хиш — Тиса эзехьарча участкана сунт тохара. 1986 шера хьалъяьлла еза сунт. Из хьалъяра балхаш дIододаде хIанз кийчлуш ба. Производственни здания дардаш йохкаш латт, электропередачий линеш, хьагIадоагIа наьхьаш дохкаш боахк. Укх шера хьалъе лерхI шлюзаш а. Чонградера Кишенере кхачнлача 150 километр йолча участке кердача сунто 3 — 4 метрага кхоачаш хий айдерга. Укхаза 220 миллион кубометр дукхагIа хургда хий, из тоъаргда карара бIаьшере чакхъаллаца.

Цул совгIа дукхагIа хий дола Тиса, канал а даьккха, Дунайца вIашагIтоха лерхI, цо Венгрена хьаьбелларгба вьаьха беза боацц «Малхбоалехьа — Малхбузехьа» яха транзитни никъ. Дунай, Майн, Рейн яхача системага гIолла цо вIашагIхотта йиш я Iаьржача фордатара Къилбаседа форда тIа бода дунеи халкъашта юкъера трансъевропейски хиш никъ а.

Ю. МОКШИН.

КРК ЯХАЧА ГIАЙРЕН ТIАРА ТIАЬ ТIА ГIОЛЛА КОНТИНЕНТЕ

Югославски эггара йоккхагIа йола гIайре континента гаьна яц. Цун йистошка яда дика тоаяь отелаши пляжаши. ГIайренна гонахьарча кIоаргача цхьайолча заливашка океански доккхий кемаш хьачуаха йиш я. Цу тайпара йолча цхьан залива йисте мехкдаьтта чакхдоаха йоккха предприяти хьалъеш латт. Танкераща хьатIаузлача мехкдаьттах цхьа дакъа гIайрен тIа гIолла чакхйоалача мехкдаьттапроводаца хьа а дела, хIанз гуллаш латтача тIаь тIа гIолла чакх а даьнна. Югославе а кхыча мехкий а мехкдаьтта-химически предприятешка дIагIоргда.

«Мостоградне» яхача гIишлош хьалъеча объединене специалисташа Крк яха гIайрен, континента наькъа тIа ухла Святого Марка цIерагIа гIайрен вIашагIхоттаж тIий тилладу. ДIахо хьалъерга Святой Марк — континент яха участок. 1980 шера мий бетта эзар метр совгIа дIоахал дола тIий тилла дарга, хIаьта трубопровода чу гIолла континенте мехкдаьтта а дIагIоргда.

А. ОСИПОВ,
АПН соб. корр.
Белград.

ХАЛКЪА МУЗЫКА ШКОЛАШ

Халкъа нали аьарен халкъа инструменташ лакхарен искусство консерваторе дешара программашта юкъеяIад, бакъда, халкъа музыка йIаьхий традицеш лелае, дIайоаяйита, дегIахувла нах ба Болгаре. Юкъерча музыкальни шиш училище — Сливенски округерча Котел яхача городи Къулбехьерча Болгаре йола Широка-Лыка яхача юртен — кийчбу нлан ааркхой, халкархой, музыканташ, преподавателаш-музыкальни фольклора дакъера специалисташ.

Укх шера Широка-Лыка яхача юртарча училищана керда здани яьй. Халкъа искусства бокъонца дола цIа да из, къаьнарча родопски архитектура хьисапе дахчахи кхертIоехи хьалъяьй из. Чура хIанзарча заманга хьежа тоаль я — тIехдина дешара кабинеташ, йоккха фонотека, библиотека, 200 сага лаьрхIа концертни зал. Еррига Болгарера 200 гарга къона таланташ юкъаду укхаза халкъа музыкальни инструменташ лакха, халкъа иллеш ала, шоай фольклор Iамо.

(АПН).

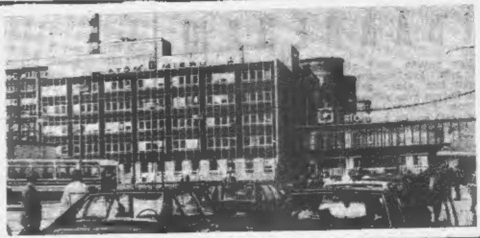

ЧЕХОСЛОВАКИ. Ясловске-Богунице районера «В-1» яха атомни станци чехословацко - советски доттагIлен гIишло аьнна цIи тилла я. СССР-о новкъостал деш кийчъяьй станце проект, советски специалисташа новкъостал даьд чехословацки инженерашта чоалханеча оборудованена монтаж е. Дукха ха йоацаш болх бе йолаайтай 440 мегаватт низ бола хьалхара энергоблок. Монтаж чакхъяьккха йоалаш а нийсъеш а латт шоллагIа блок.

СУРТА ТIА: «В-1» яха атомни электростанци.

В. КОШЕВОЙ сурт. ТАСС фотохроника.

Событеши даташи

ИСТОРЕНА ФАЛЬСИФИКАЦИ ЯРА ДУХЬАЛА

— Вай цIаьхха а дувцаргда шоллагIа бола дунен тIом хьара бахьанех, хIайе аьлча дуккхача шерашка Малхбузехьара массови информаце средствашь, цхьабола малхбузен Iилмахой из дош шоашта гIойленна долчча тайпара оттаде гIертаж хиларегIа, — аьнна заявлени йир Кердадарий кепайоазон Агентства корреспондентаца В. Евлица къамаьл деш чехословацкий дерригдунеи исторе Института директора заместитела Вацлав Пеша. Из дакъа лоацаш хиннав СССР Iилмай Академе сентябрь бокъалуш Москве вIашагIтеха хиннача «Дунен шоллагIа тIом хилара бахьанаш» яхача дунеи халкъашта юкъерча Iилмай сессе. Дунен шоллагIча тIема хетальча тайп-тайпарча публикацей автораш, къаьстта а ФРГ-ерчар, агресси йолалларах бола беррига бехк дIагIабехи гитлеровски Германе лохадаьча мехкий паччахьалкхенашта. Цу хьакъехьара масал лаьрхIа мегаргдолаш да ФРГ шера пропаганда еш дола «Гитлер» яха Йоахим Феста книжка. 1190 агIон тIа Польша бехк ю автори, цо «шин эшаш йоацача дахьаленца» новкъарло йора Гитлера «Версальски договора поправкаш яра» яхаш.

Германе экспансионистски планашта дукъала лаьттача мехкех цаI яр Чехословаки. Европана юкъе шин бе чIоаггIа лоархIаме моттиг хилааргIа цо новкъарло йора Малхбоалехьеи Балканашкеи е лаьрхIа хиначa гитлеровски походашта.

Германгахьара Чехословакена тIалаттар чура а арара Iотъаам. ХIаьта 1938 шера 29 — 30 сентябре Германе, Итале, Англе, Франце сни доацача Мюнхенски соглашенена кулгаш яздаро геттари мукъахийцар Гитлер. Мюнхене яьча мохьIаьрко дунен тршеде хьалхара юкъее дIайолайнр.

Мюнхенски соглашенена кулгаш яздьдар чехословакна лаьтта Iелама духьала, къыметтел Чехословаке аьнаяш юкъе а боацаш, из тарлуш дацар дунеи халкъашта юкъерча правови отношеней цхьаина а нормаца. Кхыметтел хIанз, 41 шу даьнначул тIехьагIа а, Мюнхена моахка Iи хIанз а тIалатт Европана, континента тIарча разрядка процесса новкъарло а еш. Аз дувцар да Малхбузен Германе тайп-тайпарча судетонемецки союзий, землячествай, «лолхабаьрий» организацей болх шерлуш латташ хилар. ВIалла дукха ха а йоацаш дар Малхбузен Берлине «дай мехка мажара цIей» дездеш. Польшаи Чехословакеи городий байракхашта кIал гулбенабар укхаза Европера машар бIарга тIа лалла вIай санна новкъабараш. ЦIаькха а хоаш дар «Германи низ болаш, бIарчча, снйлахь-йоккха хила еза» аха дешаш. ХIаьта из деррига а леладу Польшах лета 40 шу дузаш хиначе телевизионни дискуссе ФРГ канцлера Гельмут Шмидта е бокъо а йолаш укх тайпара заявлени яь йолламцехьа: «Сона хеталац хIинга немций бахаш йоаца территореш немций бе яхайоагIар аьнна».

Шоватхьа цу хьалха хинна событеш дагаехача, со Iехац хIанзарча ханарча китайски кулгалхой политикана уж шйй ю. Китая Вьетнама ю территориальни притязанеш, цу мехка дукхала яь агресси тара я Чехословаке хьакъехьарча гитлеровски политикана. Исторе хьех воина дIахкача хана нийсдениича хIамай урокаш йиц ма ялийта, даим дагалоаттаде тха цIи хезача патриота - антифашиста Юлиуса Фучика е дешаш: «Нах, файла хилалаш!».

Сесса къамаьл деш СССР Iилмай Академе вице-президента академика П. Федосеева дувцар дунеи халкъашта юкъерча машари Iкеражален Iалашъяра тIеман агрессеи духьаларчи беррига къовсамхой нилаш вIашагIтохаяе дарг ца хиларах. — аьлар къамаьл чакхдоаллаш Вацлав Пеша. — Дунен шоллагIча тIеми историческа фальсификаци яра духьала бувлача, агресси хьахилара бокъонца дола бахьанаш дувзача хана цунах лерхI социалистически мехкий Iилмахоша-историкаша шоай керттера декхар.

(АПН).

Калейдоскоп

«ВАЛХАЗЛЕН ШКОЛАШ»

Бельге наха бе болх хилийтара къаман бюрос, 1979 шера хьалхарча ах шера итогаш еш, хоам бу мехка беш вIалла болх боацаш 300 эзар сат хилярах. Цхьабакъда, «Драпо руж» яхача бельгийски коммунистий газета хетачох, цу е вокъ форме бе болх ца хилара юкъе ва 300 эзар гарга саг. Къаьстта йоагаш я общественность бе болх ца хилар кхалнаха юкъе катастрофически дегIаухаш латташ хилар бахьан долаш. ГIулакх иштта нийсдалара бахьанаш дукха да, вима, нерттердар образованех доалл.

Бельге шерра яьржай нIаьникйи йийгий дешар къаьста леладара система. «Кхалнаха» школашка хьехаре гIулакх мишта оттадаьд аьлча, уж йистейоахараш къахьегара цхьанна тайпара а кийча хургбоацаш оттадаьд, балхе баха йиш хулийтаргйола цхьакха а гнеуальность хилац цар. Кхы дикагIа латтаи гIулакх классически оалаш йола образовании лучча малIача бераша а ихал бераша а цхьане дешача школашка а. Цу школашта лакхерча дешара заведенешка деша бахара кийчбу кагий нахи мехкарийи. Амма, йIнигашта математика а кхыдола «технически» предметаш а чоалхане хургбоацаш лоацъьача программатIа хьех. Из бахьан долаш лакхерча дешара заведенешка деша баха белча, уж йистехьарашта балха бала тIатIа халагIа хулаш доагIача гуманитарни факультеташка мара бохалаш мехкарий.

«Юкъарча рынка» членаш долча мехкий образовани органашта лаьрхIа дукха ха йоацаш оттаьча рекомендаце тIа белгалдаьккхад образовани системера бокъонаш цхьатарра ца хилар дIадаккхиюм дарг ца хилар е кхали маIен да аьнна бораш къоастадеш йола дешара цхьа программа оттае езаш хилар а. ХIанзарча рекомендацеш къаьстта тIа йиса я, хIаьта Бельгере дукха «кхалнаха» школаш хьалха а санна «балхазлен школаш» йолаш йиса я.

(АПН).

«КОЛЛЕКЦИОНЕРАШТА» ГIОННЕИ?..

Австрийски статистика низткъа мара кхоанц герзаш бе а долхкаш болча наха кхухьаш йола банкаши сберегательни кассеши лархIа. Дукха ха йоацаш дерригача столични газеташа арадьаьар зуламаш делга цахаддаш дегIаухаш хилара цхьадола бахьанаш довшхаш дола сенсационни хоамаш. Гучадаьннача тайпара, столични полице шерра оттадаь хиннад доала гера дохкара гIулакх. Из лорадара гIулакх тIалатташ вола балхахо ше хиннав из декхар. Из гучадаьлча, цо заявлени яьй, дагалаьна хинна хIама «гуманни» дар са аьнна: гIо де лерхIаш хиннад цо коллекционерашта. Цу наькъаца дайна дIадаьннад 54 доала герз. Уж герзаш хIанз хьа мишта лохаргда яхача хаттара жоп долалуш цхьаьнкха сат а ваи полице. Хила тарлушдар да, ялу газеташа, герз зуламхошка кхаьхкча хилар.

(АПН).

Политически обозревателан заметкаш

ТИЙШАЧА БАЛХИЙ НОВКЪА БАЬККХА КЕРДА ГIА

«ЛоархIаме», «къастта», «историческа». Цу тайпара эпитеташ а тсмаш яздора кавречн пресса израильски премьер-министраца Бегинаца Хайфе Садати хиннача вIашагIкхетарах. Садат кхоалагIа Израиле эрате наха вошш, газеташ дешацаш тешабе гIертар цига палестински автономи. Йордан яхача додача хина йистошкара а Газа олача районера а израильски нах баха моттигаш, кхыдараш санна йолча проблема керттерча хIамех йола лоархIаме переговораш хургхиларах. Переговораш йолча хьна хьалхарча аргIана хьожаргба цар шоай къаьстта йола паччахьалкхе хьаяр юкъе а доаш «палестински халкъа бокъонех» долча дешага, яхаш яздора «Аль-Ахбар» олача газета. Цар, белгалдоах Садата администрацe пуноро, «хоадамбеш йола импульс» лургья Гаргарча Малхбоален проблема деррига чулоацам а йоаза а къоастаяра гIулакха яхаш.

Кэмп-дэвидски сделка керттерча доаъъохоех шинне вIашагIкхетар, переговораш ерашта цунах тIойле хургйолча хана мипа хьа ца еллаш аьхха тIакъийла цIераш я йолаш лаьттар. Амма кхыметтел тучаньшлача юкъ-юкъерча дашеша а торз кулийт Хайфе хинна вIашагIкхетар артIанарча политически спектакли хьисапе лама хиларах вывод е.

Бегин раьза хилар алхха «овлайнIа Екатерина» монастырь йолча Синаерча Моисея лоамa райоис латта бIу йиллача хапал итт дI хьалха арабашка. Садат лаьрхIа ва шин «машара инициатива» ши шу дизар шига чIоаггIа дезде. 19 ноябре цо Iобуллаьргба кипаза, маьждиг а, синагога а хьалъе лаьрхIача вселенски поселка эггара хьалхара кхера.

Цудукъа агрессора кхы а уступкаш яьй египетски президента. Из раьза хиннав Синаерча мехкдаьтта доаллача моттигера доаккха мехкдаьтта Израила лоаттаде, мукIарло йаьд Иерусалим шийн лаьрхIа хIанзарча шин «Союзника» бокъо хилара. Бегинца вIашагIкхаийттачул тIехьагIа пресс-конференце Садата хьакхайнадаьд бIарчча «шийкъа йоацаши» хила езаш йолча Иерусалима хьакъехьара Израила позици цe хьаллоацаш хилар.

Садат юхадьийнае палестинцы бокъонех долча деша даькъе а. Хайфе вIашагIкхийттача дийцар да алхха къам дохкара шишъ лата кийча бола палестинцаш лакарах дола доаш. «Ахер Саа» яхача каирски кIирагIа цьа арадувлача газета беча хоамагIа, цига даьъа лаьцад ВIашагIкхийттача Штаташа, Египто, израильски кхыча мехкашцарча гIулакхий министра М. Даяна. Зувш барашта хетачох, укхаза де перхIар да «автономе» хьакъехьара переговораш хувцаяла мегаш я, кхыметтел кэмп-дэвидски соглашеней гома чу палестинцаш юхаметтаоттабар Iалаш а деш аьнна хетийтар.

ХIанз укх сахьате цунах хьахинна цхьаькха хIама а дац. Шийца вIашагIкхетара хьакъехьа Даяна аьча предложенена жоп луш Хеврон яхача города мара Хавд Кавасама, магала аьнкад министрана къамаьл-м дергда ше, хIаьта нагахьа санна вела хьаша переговораш е дагавале, «из алхха ООП-на мара дугургдац» аьнна.

Хайфе вIашагIкхийттача хана Садата кхы цхьаькха деша хьакъехьа а юкь яьй Бегина. Из раьза хиннав египетско-израильски юкъара тIема контингент хьае. Цун «дьаша» яхачох, тахан из юкъара тIема контингент Синая территоре тIара израильски подразделенеш ара мишта йовх хьожаш бIарг лохкаш хургья. ТIаккха кхоана фу деш хургья из? Кхетаде хала дац цувах регионa кхыча моттигашка атта пайда эца йиш хилар. Египтен Израилеи бIуний составах латта «цIи йоаю команда» — кэмп-дэвидски сделка чакхйоакхаш Вашингтоно деперIарех цаI.

Александр ЛАВРЕНТЬЕВ.

(АПН).

Исторе оагӀонаш

МАЬЛХАРЧА КАШАМИЙ КЪАЙЛЕНАШ

Укх наькъа дукха кӀаьд ца луш, ЖӀайрахьара арадьнна Эса чӀоже кхаьчар тхо. Группа дика кийчъенней йокхха йоацаш (веррига а пхи саг) яр. Со цу оагӀорахьа йода транспорт а кийтта снкха дӀенхаьчар Эгикхале. Укхаза тӀехьанхийра сона дог дика долча шофераша гӀулакх дь кизъ лоацбь са гӀонгий а.

Укхаза доагӀача хана оаха лаьрхӀадар Эса аьтта оагӀув тахка. Амма, лоамашка дийлхача доагӀаша вӀалла ца хиннача тайпара хьалсовсдаьча Эсо, Ӏодикхьадар хих техка хинна тӀаьш. Уж тоадарга хьежа йиш яцар. Цудухьа тхоашта бовзаш хиннача хин аьрда оагӀорахьа Ӏойиллар оаха тхоай лагерь. ЖӀайрахьа Ӏоалька опыто хьахьекхадар тхона хьалха моттиг мел техка яле а, цигача дагадоаца кердадар кореде йиш йолга.

ХьалхагӀа тхоашта гонахьара моттиг ойра оаха. Гоннахьа латтар ТӀумгӀа, Дошхьакхл, Кхарт, Оздик, Леймп яхача яхьча а юрташкара тӀалеши маьлхара кашмаши. Специалисташа дукхаза техка а лаьнь а яр уж моттигаш. Бакъда, хӀара комплекса дика илап лакхача гучадьалар хьалха ца хьэш дисa лоархӀамо хӀамаш. Иштта, Кхарт яхача юрта хьайийллар керда элгац: Дошхьакхле — лаьттан кӀалхара кашмаш, хетаргахьа. борза заме йолча ханара да уж. ТӀумгӀа, Эгикхале. Оадика гучаьлар шоаш мо ихьтахьа йоаца моттигера культовн гӀишлош, хӀинзалча ца техно гуржий а Ӏарбий а метта дола йовзош. Массанахьа а хӀана яц кьина йолаш яо петроглифаш — гӀалаш тӀара тайп-тайпара фиакаш.

Бакъда керттера дар из дацар.

Укхаза хьалдоагӀаш тхо хьежар Шоана яхача юрта юхе долча маьлхарча кашмашка. Цигача тхона корабир XIV—XVI бӀаьшеренашка хиннача тура мукъ бокъонца йола гӀалгӀай дото гӀалкхаш. тӀем тӀа леладу урс, жа лорга а баезнкъа доакхха а кӀоларч. Укхаза дагалехар сона 1969—77 шерашка аз кулгалдаьча археологически отряда Оздикерча маьлхарчо кашара кораьн дукха материалаш. Цу хана даге а доашат кораьнча хӀамаша хоам бора лоамарч Эсе чӀоже ше морг кхы йоаца нах дӀабокха комплекс из хила езилга — гӀалгӀай историеа дуттӀаноалийтар гӀола хӀама. Оаха дог дехьхар тӀехьагӀа кора а дир тхона.

Эгикхале жа леладеш болча вежараша ОздиевгӀар безаме тӀа а нийца, дийцар тхона гаьна доашаш геттара кхьаьна доакха маьлхаро ши кашт ла, яхаш. Туристаша а дер дайна лелача нехса а ну кашимашкара хӀамаш дӀакхухъ, йоахар. Теркал цо депп дита йиш йолаш гӀулахк дадар из. Текнача гучадолар из Ӏилмахошта шерра йовзала некропола пхьа дакъа долга.

Тайпак байна нах дӀабехка (хӀара наша массехк итташ) кашмаш хьаӀендича дукха хӀама корадир тхона. Юкъерча бӀаьшеренашка бахьача гӀалгӀаша цӀагӀа лолайь бӀаьш тайп-тайпара хӀамаш яр цу чу. Духхьал уж цар цӀераш дӀалзийча а массехк оагӀув дӀелоаш цар. Царна юкъе яр въаьстта ювнв еза хӀамаш.

Тха группе хиннв Чахкиев Жабраьил вайнаха юкъерча бӀаьшеренашка леладаь гера а тӀема искусство а йовзаш вола специалисто ва. Дувпа йиш йоадаш вӀоагӀа гӀадвахар из цхьан кашара шийца дукха тӀаьскаш а долаш бӀарча ихо тӀема Ӏадсаьнх корадича. Юкъерча бӀаьшеренашкара, талха в ца талхаш, бӀарчча Ӏадсаькхаш корадела археологе дукха хулаш хӀама дац. Нохч-ГӀалгӀайче долча маьлхарча кашмашка тайп-тайпарча хина массехк мара корадьдац уж, бакъда деррагаш а дайнадар. Цудухьа чӀоагӀа мах болаш дар хӀанз тхона корадаьраш.

ТӀехдина хьадаьча Ӏадсаьхкаща цхьана корадир тӀем тӀа а чарахье а леладу урсаш, аьшка вӀара фрагменташ, цӀитох, моахказ, кхыдар чудаьлла телата тӀорми. Деррагие хьаьхонхар укхаза дӀавеала воаллар тӀема баьчча, ше дийна волча хана дукха хӀама карагӀдаьша гонза бӀухо волга.

Гаьна доацаш доаллача шоллагӀча кашa а корайир тхона цу тайпара хӀамаш. Тайп-тайпарча хӀамай йокхача колленцена юкъе XVIII бӀаьшерен моахказа тора чӀегенн даша цхьа пхои бар. Цу тайпара топ вай республике ерригa а йиъ мара кораьяц! Иштта моттигерча археологе цу тайпарча топа даша герга цхо а хӀанз мара корабаьбац. Ноахаленгара ноахаленга телаш хинна моакказа топ мел чӀоагӀа лоархӀаш хиннай къаьгга хьадувц гӀалгӀай фольклоро. Иштта еза йола топ шийца а йолаш дӀавелла саг чӀоагӀа хьал долаш а лоархӀаш а хинна хила веза. Иа иштта хилар хьахьокх укхаза корнаьча нераста малайн тӀалаттача дото чӀуго а.

XVIII бӀаьшерене нераста ди гӀалгӀашта яжье тоъал шерра баркаш латташ хинналга хьагойташ исторе документаш да. ГуржегӀарен Россерен боархабеш хиннача нераста динах идеологически лард хиннай гӀалгӀаштен хакхе йийцача паччахьалкхенаштен юкъе айкха бувзамаш оттадара. Цу хана уттадеш хинна документаш чӀоагӀдеш хиннад гӀалгӀай маьлхарча кашара тхона кораьраш сонна йолча чӀовганица-печатнашцек пӀенташпен.

Укхаза корадир тхона вокхарна тара доаца цхьаькха кааш а. Цу чу дӀелла йоаллар бӀаьхийча нахах йола цхьа кхалсаг. Ланхе вай вийпача тӀемахочун сесаг йийхьог! на? Хьанна хов?! Кашага хьежача гуш да из цхьа моллагӀа йола кхалсаг йоапилга.

ГӀирсах чӀоагӀа кийчъаь я из. Керта тӀа тулл йӀаьхха дото вӀы йоалла курдарс (фригийски колпана тара, цӀе бос болаш йола гӀалгӀай кхалкаха керта тӀа тежкаь хӀама. Из бӀаргалийнача эрсеша XVIII бӀаьшерене ладьдаь: «...керта тӀа цӀе муӀа сана цхьа хӀама лелаю цар исташа»). Фоартах хьерч тайп-тайпара гизгаш, аккача кала кӀомсарах улл чухьежа борза хизга, из лаар цу гарта кӀаьнагӀа да из дӀеллача ханал.

Дакъашта мумифицировани яь хилар бахьан долаш укх тайпара хӀама эгара хьалха гучадаьлар: кхалсага лергах дикъ Ӏург даькхадар. Царех шиъ даьсса дар, хӀата вокх шишех хоза дото гӀалкхаш йоахар. Кхалсега баракъание а тӀахкара а гонахьа мутӀарех тийтаар Индийски океана тӀара яа «Каури» яха раковинаш. Уж Кавказе чӀоагӀа лоархӀаш яр уахацӀека бераш хьахилийтара символ санна. КхалсагаЦа дӀадехка дахчан кадаш а дар жӀаргаш гӀалатташ — цӀера къаьнара знакаш. ХӀаьта эгара духхагӀа цецаоаккхаш яр укхаза тхона кораь дица юьзасина хӀамаш.

ЧӀоагӀа хоза даьча кхаьсльнарча кӀаьга тӀа чӀоагӀдаьдар кхоачалуча мотте кӀум а болаш доа дӀаьха охнаш. Цу охнех йоаллар аьшка аӀц, петроглифически дотам даь хӀада тӀормиг, чухьежа книга а доаллаш, телата тӀормиг, тӀормига тӀа латтар свастика (маьлха, бериата дунен халкъашта юкъера символ), борза прошнзкаш, баьцовгӀай хьесий йокхха гурмат.

Иштта дукхха вӀашагӀтеха тамаш йола хӀамаш практически маӀан долаш яц. Бакъда, кхалсаг дийна йолча хана из дарбаш деш хилара шеко йатац цу хӀамаша. Уж цунна эшаш хинна жречески атрибуташ я. Кхычахьара хьатӀабенача нераста дица хьовсам а лоаттабеш вайнахьа «язычество» чӀоагӀа хинкаб вай лоамашка. Лоамарой культови иерархе къамаьа а доацаш хьалха затташ хиннаб маӀа нах — жрецаш, хургдар хьеоала, дарба ду нах. Цунца цхьана Ӏалама калемех нах ца кхеташ, наха юкъе ди барка болалуча хана кхалнах а хинкаб дин гӀулахк леладаш. МаӀа нахжрецаш дӀабехка маьлхара кашмаш Нохч - ГӀалгӀайчене кора а дь довзаш хиннадале а кхалсаг-знахарна дӀаелла каш хӀанз мара корадьдац...

...Тхоашта лоамаи ГӀалгӀайчера корадьчох укх статья тӀа аз дийцар довкха доаца цхьа дакъа мара дац. ХӀаьта юкъерча бӀаьшеренашкарча маьлхарча кашмашкара корадьчун къайленаш оаха хӀанз а йиза кхетаьнц. Цу гӀулакхо тхо цӀаьха а тешадир дӀадахачун истори довзара кийъ бӀаьха в аттн а боацилтах. Из кийъ дӀаболалуча мара латтац тхо. Бакъда, толам боакхаргхилара тешам ба хӀанз тхона корадьр, оаха хьатӀайоагӀача хана де лерхӀар.

В. ВИНОГРАДОВ,
Л. Н. Толстой цӀерагӀча Нохч - ГӀалгӀай паччахьалкхен университета профессор, исторически Ӏилмай доктор.

Ӏадика хийла, доттагӀий!

Чакхьаьлар вай республике Венгре Комаромски областерча самодеятельни артистий делегаце доттагӀлен визит. Укхаза яьккхача кӀезигача хана доттагӀашта дайзар Нохч-ГӀалгӀайчен истори, таханара вай республика вахар, искусство, культура. Вай йоазонхоща, творчески коллективаша дукха вӀашагӀкхетараш хилар цар. Диалургдоацаш дар хьаьший Наурски, Назрановски, ихьйолча районашка, Л. Н. Толстой цӀерагӀча Нохч - ГӀалгӀай паччахьалкхен университета студенташца, Грозненски химически завода болхлоща хинна вӀашагӀкхетараш. Царех хӀарадар доттагӀлен концерташ чакхдоалар.

Геттара хоза хеташ, хьалл гӀагӀйшар республика районашка «Цӏе мрамор», яха фольклорни ансамбль, «Чинвон» яха музыкальни ансамбль. «Цӏе мрамор» яха фольклорни ансамбль кхоана я, 1972-ча шера мара хьахиннаяц из. Цхьабакъда, цу ворхӀ шера цун мутӀараш дикка шер а деннад. хӀаьта коллектив шоай мехка мехтел, довзаш арахьа а гастролашка хиннай Венгре хулача хьажарашка — конкурсашка массайолча хана толашагӀйола моттигаш йоахаш хьа а йоагӀа из.

Вай зрителашта дукха венгерски халкъ, халхараш дера пар соегӀаь. Самодеятельни артисташа вайна ма дарра довзийтар миштa товенная Венгре культура, искусство халкъа Ӏаьдал даьича гӀоне.

Б. ГОМКОРТИЕВА.

ГӀораьнна Советски Ӏилмахо Н. Н. Боголюбов — математика, механика, теоретически физика дахьье кардерча баккий автор ва. Из вовзаш ва дерригача Ӏилман дунен тӀа хӀанзарча хаперча Ӏилмана дукха керда лоархӀаме достамаш: линейни йоаца механика, поле теоре, кхьдараш талаш барех вай санна.

Н. Н. Боголюбов — физикий-теоретикий математикий дегӀайоагӀа йокха школа вӀашагӀъелар. Цу школа дукхха учениках шоаш бокхий Ӏилмахой хина дӀаэттаб, кулгалдеш ба уж Ӏилман коллективашта Советски Союзе хинна цa Ӏеш дукхача социалистически мехкашка а.

Академик Н. Н. Боголюбов дукхача шерашка керте латт дунен халкъашта юкъерча физически центрана — Дубнерча ядерни тохкамий ВӀашагӀтехача института. Из хержаь кхыча мехкашкарча академей сийлен членаллен дукхача университетий сийлен доктораллен.

Н. Н. Боголюбов — СССР Лакхехьарча Совета депутат, Ленински преме лауреат.

Дукха за йоацаш академика Н. Н. Боголюбовна Ленина ордени «Марса ЖӀовн» яха шоллагӀа доше медали еннай.

СУРТА ТӀА: ОНАИ директор Н. Н. Боголюбов (юкъера вар) къамаьлаш деш ва шийн учениеашца — СССР АН вице-президентаца А. А. Логуновца (аьрдехьара вар) СССР АН физика Института директорца Грузински ССР АН член-корреспондентаца А. Н. Тавхелидзеца.

ТАСС фотохроника.

ЭГТАРА ЗӀАМАГӀА БОЛЧАРНА

Республикански теннинй театр каст-каста лоагӀа юртара бераш долча хьоашалгӀа. Районашкара гастролаш чакхьяьнначуа тӀехьагӀа Дагеставерча бераша Чахкиев СаӀидо «Тамашийна кий» яхача пьесах йола спектакль гойташ я театра гӀалгӀай труппа.

ХӀаьта Сумской областерча театро хьокхаш йолча «Тамашийна фургон, е Мацаан колобою» яхача В. Орлова пьесага санъердалуш хьож вай бераш.

Гудермески района школашка, культура цӀеношка, клубашка, берий бешамашка Т. Салгира, Г. Циферови автораш боле «Вокха хила лоя сона» яха спектакль уттаеш чакхйоалаш латт республикански теннинй театра эрсий труппа.

Шоай мукъа ха бераша цхьаца тенинй турпалех цецдувлаш деча хаттараштахь жоп телаш, хӀаьта октябрь бетта Ростовски областе хургӀолчо гастролашка кийчлуш дӀахьу труппо.

Л. ГАЛАЕВА.

ВАХАРЕРА ШИЙ МОТТИГ ХЬАЛЕХАР

ТӀахьежача чӀоагӀа сатийна, сабаре, борал а из цхьан хӀаманна къаьстта уйла тӀаха саг хилар хьахьокхаш да цун. Из вокхачоа хала хургдац цун уйлаш сенца юзаенна я та. ХӀарон Абдулкадыров музыкант ва. ЗӀамига волча хана дагадаьлар кхоачашхилпад цун. ХӀанз эгара керттердар шийна езаеннача музыках ше хьехаш дола бераш кхедар лерхӀ цо. Орджоникидзевски стапиперча музыкальни школа директор ХӀарон вола итт шу совгӀа ха я. Музыка лоархӀам, цун тамашие хозал йовзийташ дукха къахьег цо. Цудухьа дешархой а гӀерт цун хӀара хьехар хьаэца.

ХӀарона къахьетам пайдане боацаш байнабац. Районни культура ЦӀагӀа музыкальни школе укхача берех вӀашагӀъеллай шийн концертни программе а йолаш йола музыкальни ансамбль. Дика профессиональни музыкиташ хилар цун дешархоех А. В. Зиновченкох, Л. Ю. Граненнах, А. Н. Писаренкох. ХӀанз уж а ба музыкальни школа хьехархой.

Дукха за йоацаш кохчий поэта Хаджимуратов Шамала арадаьннача «Дег тӀара» яхача книжка тӀара «Пионерски марш» яха стихотворени теркалйир цо. Цунах музыка язйир. Цох хилар оптимистични, ладувгӀаш санъердаме дола илли. Ше леладеш дола гӀулакх наха эшалга, цох вайца боалилга гуш хилча сага бокъха лоӀам хул. Вахаре кийслуча тайп-тайпарча халонех лоархӀавала тӀо ду цо.

Интернациональни денал ба ХӀарона. Ше кохчо ва, сесаг, эрсе я. Барт тайна, дика товш бах уж. Иштта дика кхетам ду цар шоай берашта а. Кхы доккхагӀа миштa хургда ирс?

М. ГАДАЕВ.

САКЪЕРДАМИЙ ДУНЕН ЧУ

БЕРКУТЧИ

ЦӀаьхха вина команда хозгоара баьре «кулгах йоаллорга» тӀа сатийна даьгӀа доккха беркут бӀарг ма кховча улла ча лаьссален тӀа гӀолла урегӀа хьод. Сихха гонахьа гӀолла дӀа са а хьекхье, ше ма доаргӀа лаьттангаьха чухьед: — уизара кьина едда йодача берза букха тӀа ков. Лоацача къизача кегаре беркут когтдоал.

— Ма де-кх кьо, Шотаяк, — йоах ший тхьамаш долча гӀончегаьхе говр кехкка хьатӀаехача Сатылганов Жапара.

Тхьо шу дьнна беркутчи (Казахстане беркут лаладеча нахьех миштa оала дукха хе я). Сатылганов Джамбульски областа Чуйски районе Абай цӀерагӀча совхозерча клуба заведующи ва. Ше мукъа волча хана аьхке кхувла оакхаз шийца а доаш, арсале цун ше санъердем ба.

ТӀкъамаш дола гӀонча ше лаьца а лаьца кхедаьд цо Ший Шотаяк (казакий меттаяра дакхача «Ирa мӀараш» хинга да из) дукхача хана пийха а лийха. Муюнкум яха че йоакхача гӀомара лассалеперча саксаула кӀотаргашта юкъе боаллача бӀенара, ший вахара кхерам а тӀаоттабь, денад цо из кӀорииг йоича хана.

Бъь бутт дӀабьалар кӀорни кераӀомаш, цуа тӀехьагӀа тӀехьашка ца воалйш зала дрессировка йир. Къоначa чарахьо кхедь оакхаза, дукха ца хулача тайпара мейра а аьттув боалаш а хилар. Ше хьаьха тӀахкетташехьа а из практически кьаглаш цоглалаш лийца Ӏаш, сазьета 70 километр масса йолза кхай тӀара антилопаш — сайгаьаш а лувц цо.

ХӀанз Казахстана кхашкен кьссаленошкен чарахьашта 30 эзарнега дӀакхоечеш а аьнна хетача берзалошта а майрра атаю ю Шотаякo.

Беркутешта говза дрессировка ер бахьаи долаш, юртарча бокханнйча набхе совето «беркутчи» оьнна цӀи тилла лаьр хӀар Сатылганов Жапарах. Иштта титул йолча наькъа казакски кьамо дукхача хана деш чӀоагӀа сий ду. Къона беркутчи тӀахкетерца дукхагӀа хилар Казахстана кхулбехка шерра бовзаче, къаьнарча хьисапе чарахьал лаладеча мастерий династи.

ХӀанз Казахски ССР аз хьссале йолча гӀьннерче районешка массехк итташ беркутчеш бах.

Къаьнарча Ӏаьделага чарахьал лалаше безам болаш ба горожанеш а. Укх аьнин беркутчейн сокольниккий республика маьлхара городской клуб хьайллал Алма-Ате. Укхаза тьехамчал де бийхаб Къилбаседа Тянь-Шане яда-а юрташкара можамаш кӀайенна чарахьий.

Владимир ГАНИКА. (АПН).

САЛОӀАЧА ДЕНОШКА ХУРГДА

22-ча сентябре

С. М. Кирова цӀерагӀа культурни салаӀарен парк. 10.00. «Аллха бераш хинна Ӏац тхо, тхо хӀанз дешархой да» яха цхьоалагӀча классе дешаш берий городской цӀей. Болх беш хургъя ерригa а аттракционаш. 14.00. Нохч-ГӀалгӀай музыка радиоконцерт. 17.00. Музыкальни эстрада. Нохч-ГӀалгӀай паччахьалкхен филармоне симфонически оркестра концерт. 18.00. Баьцара театр. «Оргтехника» объединене культура ЦӀен художественни самодеятельноста концерт. 16.00. Кинолекторий. «Кхелетараш зуламаш дарга ца кхачийтара де дезар» яха лекци. 19.00. Дунен халкъашта юкъерча бера шера хетаяь кинофестиваль.

В. И. Ленина цӀерагӀа дола культура Дворец. 11.00. «Заманхо» яхача берий кинотеатре гойтаргда мультфильмаш. Болх беш хургъя ерригa а аттракционаш.

Химиний культура Дворец. 16.00. Болх беш хургъя «Книжкай дуне чӀа» яха клуб. 17.00. «Лира» яхача клуба занята. Нохч-ГӀалгӀай мукъамаш, яха концерт. 18.00. «ЗӀамагӀдолча берий уахацӀено лоравелга» яха лекци.

23-ча сентябре

С. М. Кирова цӀерагӀа культурни салаӀарен парк. 10.00. Болх беш хургъя ерригa а аттракционаш. 17.00. Музыкальни эстрада. Нохч-ГӀалгӀай паччахьалкхен филармоне симфонически оркестра концерт. 18.00. Баьцара театр. Н. К. Крупская цӀерагӀча культура Дворецa художественни самодеятельноста концерт. 16.00. Кинолекторий. «Гераш дӀадахар — замо дӀадехар да» яха лекци. 19.00. Дунен халкъашта юкъерча бера шера хетаяь кинофестиваль.

В. И. Ленина цӀерагӀа дола культура Дворец. 11.00. болх беш хургъя ерригa а аттракционаш. 12.00. Парк. «Дошо гуйре» яха дукхача наха санъердар. 12.00. Баьцара театр. Теннинй театра спектакль. 14.00. Шоай говзал гойтаргъя спортсменаша. 16.00. Художественни самодеятельноста концерт. 17.00. Симфонически оркестра концерт. 19.00. «Ичкерия» яхача вокально-инструментальни ансамбла концерт. 18.00. Кинолекторий. Документальни фильмаш хьокхаргда. 16.30. Халхарий майда. Кагирхой салаӀара сайре.

Химиний культура Дворец. 8.30. «КӀай ладьи» яхача шахматаш езарий клуба занятӀ. Шахматех йола турнир. 13.00. Болх беш хургда «Седкъилг» яха кинотеатр. 14.00. Волейболах йола ихьаш. 18.00. «Вай кӀира» яха радиожурнал.

«Красный молот» завода культура ЦӀа. 12.00. Къоначa театр дезарий клуб хургъя болх беш. 13.00. «Космонавт» яхача кинотеатре берашта дола фильм хьокхаргда. 13.00. «КӀиранден клуба» занята.

ФЕ ХИЛА

1 Мая цӀерагӀча колхоза склада коа хиннад из. БӀарг лоацаш саг а воацаш латта грузовой автомобиль, воа гӀолла хазка лаьрхӀац Первомайски станицерча 10 класса дешархочо Евлоева Мухтара. Автомобиль лехка Ӏема хиннавац школьник, бокъонаш а хиннац цун. хӀана аьлча 17 шу дьнна мара хиннавац из. Тамаш а яц, грузовик йодача наькъа тӀа склада болхло вийкъелча М. Евлоева автомашин юхаоацае па чигара муыа тӀатохари.

Старогладовски станице вахача М. Имакшиева, совхоза территоре тӀара трактор а лаьлла новзьа а вальна водаш, вкеста чу а кхесса гӀаҡӀалтӀа язьккхай из. хӀаьта цига кӀалваха ше а хинаас.

Транспортни средствашкъайлагӀа йигача цу тини моттига хьакъехьа хоан беш, предприятий, совхозий, колхозий кулгалхой уйла тӀаерзае безам бер тха наькъагӀа лелари Правилай 98 пункто яхачох ерригa транспортни средствашь лоцкъаль ютаргйоацача тайпара кийчъь хила езаш хилара, цхьабакъда, из декхар цкъаза кхоачашдеш дац.

Мотоциклаш лехкаш бакрий бехкагӀа дукхагӀа хиаз дарнпад наькъашкара читараш. Номераш а йоацаш, мотоцплемаш а йоацаш, массехк саг цхьан мотоцикла тӀа а оагӀаш, менна кеп этта а болаш наькъа арабьанарам маьрца цӀевах кхеташ.

Цхьаншахьа а балла воапача, Ловха - Новре вахача Т. С. Укиева номераш а водительски бокъонаш а йоацаш, «Минск» яхача мотоциклаца Братское яхача юртара Кень-Юрта бодача наькъагӀа воагӀаш, хьалха йодача машина хьалхаенкха а воала, дукъала йоагӀача автомобила тӀатехай шийн мотоцикл.

Баьдета бийсанна мотоцикл сов сихха лаьлла воагӀаш хинна Ленина цӀерагӀча колхоза синпарь Г. И. Крачко, дӀабилла уллача шлагбаума гарга кхаьчача хана из юха ссиае ца а моташ, тӀакхийтта кхесса тӀера дӀавахийтав.

Довкха зулам даьд наькъа санна менна а волаш мотоцикл техка воагӀаш хиначa АТХ-2 сиршина Х. Боемарова гӀаш наькъах дехьа воалача сага из тӀа а теха.

ДӀадахача кӀирагӀа республика наькъашка 68 авари яьй 6 саг ве а вуш, 38 сага човхаш а ея.

НГӀАССР МВД ГАИ.

Редактор Т. А. ТЕБОЕВ.

ТЕЛЕВИДЕНИ

22 СЕНТЯБРЬ
I ПРОГРАММА

8.00 — «Ха».
8.40 — ТуӀрамара гимнастика.
9.05 — «Буратино выставка».
9.35 — «Бакъдар лехаш». Дукхасерийна телевизиони фильм. 4-гӀа сери.
10.55 — «Шоана, дай-нанойй!».
11.25 — «ТуӀранара почта». Музыкальни программа.
11.55 — «Советаши вахари».
12.25 — «Спортлото» тираж.
12.40 — Московски Кремла архитектура. (Интервидени). ШозлагӀа передача.
13.10 — «Музыкальни Эстони». Фильм-концерт. (Таллин).
13.45 — «УнахцӀено». Ӏилман-популярни программа.
14.30 — Кердадараш.
14.45 — «СелаӀад». Дунен халкъашта юкъера телевизиони программа халкъа творчества хоалагӀа фестиваль. (ФРГ).
15.20 — Берашта дола фильм. «Тхо долча хьадонгӀа, оалхазараш». Художественни фильм. (Болгари).
16.30 — «Шун лехарца кӀаьагӀ» хьетаръ». Вайгски наркохотна болхай хаттараштa жоп лу политически обозревателa В. П. Бекетова.
17.30 — «Дайнна хӀамай дунен та».
18.30 — «Шоана, юртабоахама къахьегамхой!». Концерт.
19.30 — «Содружество». Телевизиони журнал.
20.00 — «Лейк-Пласидо» яхача Олимпиада хилла хьалхара кӀира. Фигурни катани. США-ра передача.
21.00 — «Ха».
21.35 — Телевизиони «13 гӀанд» яха миниатюрий театр.
22.45 — «Гуьдар теша халадар». Чакхьнахча — кердадараш.

II ПРОГРАММА

11.00 — Бос бола телевидени. Ракча аттаенках РСФСР хьалхе вахкара йола яхь.
12.00 — Челябински тракторни завода культура ЦӀен «Самоцветы» яхача халхара ансамбла концерт.
12.30 — «Ӏналав вахар».
13.00 — Хоккейх йола СССР чемпионат. «Спартак» (Москва) — «Динамо» (Рига). В. И. Ленин цӀерагӀча Центральни стадиона спорта Дворецера трансляци.
13.90 — «Говро бӀарел» яха телевизиони художественни фильм. 1-гӀа сери.
16.25 — «Юрта клуба вахар» (кохчий меттала).
18.35 — «Миштa чӀоагӀадар болат». Дукхасерийни телевизиони художественни фильм. Хьалхара сери.
19.00 — «Говра баьрем» яха телевизиони художественни фильм. 2-гӀа сери.
19.15 — «Патриотиз — интернационализмаш хьалхбе» (кохчий меттала).
19.40 — «Кийса дахьаха хийла шуна, бераш!».
20.05 — ХьамалагӀ леладераш хьерӀа концерт (гӀалгӀай меттала).
20.30 — «Купрыновскь» яха документальни фильм.
21.40 — «Дворянин Чертопханов вахари Ӏоалази». Телевизиони художественни фильм. Хьалхара сери.

23 СЕНТЯБРЬ
I ПРОГРАММА

8.00 — «Ха».
8.40 — «Зарядка с дӀаотта».
8.05 — Марийски АССР-а «Марийэл» яхача паччахьалкхен халхарий ансамбла концерт.
9.30 — «Гургал бетта саьхьт».
10.00 — «Советски Союза гӀулакх деш вай».
11.00 — Фаьл болча хьоашалгӀа. «Доктор Айболит». Художественни фильм.
12.30 — «Юрта сахьт».
13.30 — «Музыкальни киоск».
14.00 — К. Симонов. «Тха горерa кӀант». Ленински комсомола цӀерагӀча Московски театро фильм-спектакль.
15.40 — Дунен халкъашта шахьерча бера шерата. «Верал». Документальни фильм.
16.00 — «Илли-79» (Интервидени).
16.30 — «Советски Союз дола арахьарча хьеший бӀаргаша».
16.50 — «Киноникъбара клуб».
17.50 — «Чкъаьрилаурги гӀаргӀули». Мультфильм.
19.00 — «Дунен халкъашта юкъера панорама». (Интервидени).
19.45 — «Цирка арене».
19.30 — Диалургдоаца кинолента. «Лорале автомобилах!» Художественни фильм.
21.00 — «Ха».
21.35 — «Лейк-Пласидо» яхача Олимпиадана хьалхара кӀира. Фигурни катани. США-ра передача. Чакхьнахча — кердадараш.

II ПРОГРАММА

11.00 — «Гуьдар — тема халадар».
11.00 — «ТуӀранара почта». Музыкальни программа.
12.30 — «Шоана, дай-нанойй!».
13.00 — «Из цхьаккха а ца хада муза». Алапаевск яхача городерча Чайковске музей, хӀенах дола телевизиони документальни фильм.
13.15 — «Хьалха гӀортта, кӀаьнкаш!».
14.15 — «СелаӀад». Дунена халкъашта юкъера телевизиони программа халкъа творчества хоалагӀа фестиваль. ФРГ.
14.50 — «Лоаман новелла». Художественни фильм. Къилбаседа ХӀирий а Нохч-ГӀалгӀайчен а телевидени производство.
16.00 — «ДергӀоаца аьолаш». Советски Союза Турпалах Нурадилов Ханпашах дола документальни фильм.
16.30 — «Цаста говра баьрий». Телевизиони фильм.
16.35 — «Миштa чӀоагӀдалар болат». Дукхасерийни телевизиони фильма. 2-гӀа сери.
18.00 — Футболах йола СССР-а чемпионат. «Арарат» — «Динамо» (Киев). 2-гӀа тайм. Ереванера трансляци.
18.45 — «Синий седкъа». Телевизиони документальни фильм.
19.00 — Футболах йола СССР-а чемпионат. «Динамо» (Тбилиси) — «Крылья Советов». 2-гӀа тайм. Тбилисера трансляци.
20.00 — «Теремок».
20.30 — «Ахматова Раиса». Грозненски телевидено документальни фильм.
21.00 — И. Брамс. Виолончелена а фортепианона а яьрагӀа соната. Фа мажор. ДӀалекх Дунен халкъашта юкъерча конкурса лауреата В. Пономарева. Дунен халкъашта юкъерча конкурса дипломанта Г. Шерикская.
21.40 — «Дворянин Чертопханов вахари Ӏоалали». Телевизиони художественни фильм. 2-гӀа сери.

РАДИО

22 СЕНТЯБРЬ

8.40 — «Дуга леладерий йовхолаш» (кохчий меттала).
8.55 — Ахираш.
7.15 — «Грозненский рабочий», «Комсомольское племя» газетий обзор.
7.33 — «Сердало» газета обзор.
7.30 — Хоамаш.
8.25 — «Хьона да, Даьла, сатеттун дегӀ» (эрсий меттала).
10.20 — «Кагирхой оазаш» (кохчий меттала).
11.00 — «Вай вахаре лаьрара» яхача диалоарнa передача (эрсий меттала).
11.40 — «Дог ураувтину мутӀарца». Плиев Махьмад-Салих ваь 50 шу дизарга (гӀалгӀай меттала).
12.30 — «Вошал долча халкъий иллешта» яхача цикла передача (гӀалгӀай меттала).
14.30 — «Сатирически таллем тӀа» (эрсий меттала).
16.00 — «Кавказа гӀуйре» яха радиожурнар (эрсий меттала).

23 СЕНТЯБРЬ

7.15 — «Грозненский рабочий» газета обзор.
7.25 — «Ленинан некъ» газета обзор.
7.30 — Хоамаш.
8.25 — «Шоана дукха еза аьмарах» (эрсий меттала).
11.15 — «Кхай гӀарча хьалхеганхашта йола кӀирандийнаькъара аьргий программа» (эрсий меттала).
13.00 — «Къона тӀехье» (кохчий меттала).
14.30 — «Школьни глобус» яха радиожурнала (эрсий меттала).
16.00 — РадиодаькагӀаркой хаттаршта жоп лу Нохч-ГӀалгӀай АССР профтехобразование управлене начальника Кучерова (эрсий меттала).
18.15 — «Илланча доттагӀай дарашта». Концерт (кохчий меттала).

ДЕЗА НОВКЪОСТИЙ!

1980 ШЕРА «СЕРДАЛО» ГАЗЕТА ЯЗЛЕ

Газета язлу бухьама ерригача отделенешка а промышленноста предприятешкарча, транспорта, гӀоналоеъча организацешкарча, дешара заведенешкарча, колхозашкарча, совхозашкарча, учреждешкарча, общественни организацешкарча кехайоазув доарждеча общественни уполномоченнешка а гӀоала.

ГАЗЕТ ЯЗДАРА МАХ: шера — 3 сом 12 кепиг; цхьа бетта — 1 сом 56 кепиг.

ДИЦ МА ЛЕЛАШ «СЕРДАЛО» ГАЗЕТА ХАННАХЬА ЯЗЛЕ!

Хоттам

Тахан республике гӀоалех Грознеи кӀезиг-дукха морхаш а йолаш, йоачан а йоацаш, малхбоалехьара сенунде 5—10 метр чӀоагӀа мух а хьекхаш хилен фетара температура республике 22—27, Грозне 25—27 градус йовхал йолаш хилен тарлу.

Кхоанен лоамен хувадалуш морхаш а йолаш, ломма цхьайолча моттигашка лоӀо догӀа а делхаш, малхбузехьара секунде 7—12 метр чӀогӀа мух а хьекхаш хилен фетара температура бийсана 8—13, дийнахьа 24—29 градус йовхал йолаш хилен тарлу.

Метеостанци.

ТХА АДРЕС: 364907, г. Грозный, Маяковска ул. 92. Телефонаш: редактора — 9-24-06; редактора заместитела — 9-24-03; бехктокхама секретара — 9-24-00; отделаш: партийни вахара — 9-24-04; промышленности транспортни — 9-24-01; юрта бахама — 9-24-06; культура — 9-24-05; кехьаш — 9-24-07; корректорска — 2-80-86.

НАШ АДРЕС: 364907, г. Грозный, ул. Маяковского, 92. Телефоны: редактора 9-24-06; заместителя редактора — 9-24-03; ответственного секретаря — 9-24-00; отделов: партийной жизни — 9-2404; промышленности и транспорта — 9-24-01; сельского хозяйства — 9-24-06; культуры — 9-24-05; писем — 9-24-07; корректорской — 2-80-86.

Газет арадувл шинарен, ерей, шоаттен деношка

СФ05263. «Грозненский рабочий» издательство типографи, Маяковска, 92. Типография издательства «Грозненский рабочий», ул. Маяковского, 92. Заказ № 5630.